

308.681

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1905-BEN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,

HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA

1905.

TAGAJÁNLÁSOK

1905-ben.

AZ I. OSZTÁLYBA.

Gróf APPONYI SÁNDOR igazgató tagot *tiszteleti* tagnak ajánlja **Heinrich Gusztáv** r. t. — Az I. osztályba tiszteleti tagnak ajánlom gróf Apponyi Sándor kir. főkamarásmestert, hazánk egyik legelső könyvgyűjtőjét és legkitűnőbb bibliographusát, a ki, kisebb dolgozatait mellözve, főleg *Isota Nogarola* munkáinak mintaszerű kiadásával, de különösen *Hungarica, Magyar vonatkozású külföldi nyomtatványok* cz. kétkötetes nagy és rendkívül értékes bibliophgraiái művével elsőrangú szakférfiúnak bizonyult. Mint a M. T. Akadémia Igazgató Tanácsának és a Nemzeti Múzeumi Tanácsnak tagja élénk részt vesz tudományos és közművelődési munkásságunkban, melyet gyakran anyagi bőkezűséggel is szolgál; így jelentékeny része volt a szegszárdi múzeum fölállításában és nagybecsű adománynyal gazdagította a budapesti tudományegyetem művészettörténeti szemináriumát. Megválasztatása egy rendkívül művelt és nemes gondolkodású főurat, a ki a tudományt hivatással és komolyan szolgálja, von bele a M. T. Akadémia tudományos munkásságába.

AZ I. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK.

BALASSA JÓZSEF gymnasiumi tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Joannovics György** t. t. — Ez ajánlást az I. osztály már háromszor magáévá tette, de az Akadémia nem szentesítette még. Az osztályt Balassa József ajánlására az indította, hogy már 20 év óta fáradozatlan és sikeres tudományos működést fejt ki. A nyelvtudománynak egy egész nagyfontosságú ágát, az általános hangtant (phonetikát) ő honosította meg nálunk, s ő volt az első, ki a magyar nyelvjárástanal rendszeresen foglalkozott, neki köszönhetjük nyelvjárásaink első kielégítő jellemzését és osztályozását. Phonetikája s a nyelvjárások-

ról szóló munkája megírásával az Akadémia bizta meg, történeti hangtanát pedig Lukács Krisztina-jutalommal tüntette ki, s mind a három munka Akadémiánk kiadásában jelent meg. Azonkívül számos kisebb értekezést írt a M. Nyelvörbe, a Nyelvtudományi Közleményekbe s más folyóiratokba. Ezek közül legbecsesebbek: Magyar Phonetika, a magyar nyelvjárások keletkezéséről (az Ethnographiában), a szlavyonai nyelvjárásról és az ottani magyarságról (a Bp. Szemlében és a M. Nyelvörben) és a gyermeknyelvről szóló (a Nyelvtud. Közlemében). Legújabbán a Mondolat s a Tövisék és virágok mintaszerű kiadását köszönjük neki. — Balassa József rég tagja az Akadémia Nyelvtudományi bizottságának és kétségtelen, hogy szakértelmével és buzgalomával mint lev. tag is hasznos szolgálatokat tehet Akadémiánknak. — **UGYANÓT** *levelező* tagnak ajánlja **Ásbóth Oszkár** I. t. Joannovics György tiszteletbeli tag ez ajánlatához, egész szívvel hozzájárulok. Az Akadémia Balassa I. taggá való választása által csak régi kötelességet róna le és tudományos működésének más alakban már többször kifejezett elismerését mintegy végkép szentesitené.

Dr. GOMBOCZ ZOLTÁN-t, a Báró Eötvös József-kollégium tanárát, a M. Tud. Akadémia Nyelvtudományi Bizottságának segédtagját az A) alosztályba *levelező* tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. — Gombocz Zoltán igen tehetséges, széleskörű és alapos képzettségű tagja a fiatal nyelvész-nemzedéknek. Nyelvbölcseleti és fonetikai tanulmányokon kívül főleg a finn-ugor és a többi ú. n. uraltaji nyelvekkel foglalkozik s már eddig is igen érdemes munkásságot fejtett ki, a melyet nemcsak a hazai, hanem a külföldi szaktársak is figyelembe vesznek és méltányolnak. Dolgozatai közül a következőket említem meg: 1. *A jelenkori nyelvészet alapelvei* (Különnyomat a M. Nyelvör XXVII. kötetéből, 1898; a Herbart-Steinthal-Paul-féle iskola alapelveinek ismertetése.). 2. *Nyelvtörténet és lélektan* (Különnyomat a M. Nyelvör XXXI. és XXXII. kötetéből, 1903; a Wundt-féle rendszernek az előbbtől való fontosabb eltéréseiről.). 3. *A vogul nyelv idegen elemei*. (Különnyomat a Nyelvtud. Közlemények XXVIII. kötetéből, 1898; a vogul nyelv török és orosz jövevényszavainak kimutatása, a melyet az Akadémia a Sámuel-díjjal tüntetett ki.) 4. *Adalékok az obi-ugor nyelvek szókészletének eredetéhez*. (Nyelvtud. Közl. XXXII.; a vogul és az osztják nyelv szamojéd jövevényszavainak kimutatása.) 5. *Az ígeszók átvételéről* (M. Nyelvör XXX.). 6. *A kísérleti phonetika alapelvei*. (M. Paedagogia, 1903.). 7. *Adalékok a vogul nyelv török elemeihez* (Nyelvtud. Közl. XXXI.). 8. *Adalékok a magyar nyelv török elemeihez* (M. Nyelvör XXIX.). 9. *Török jövevényszavaink kérdéséhez* (U. o. XXXIII.). 10. *A török-mongol hangviszonyról* (Fölvasta az Akadémia I. osztályának 1905. jan. 2-ki ülésében). 11. *A magyar hangok időtartama* (A Rousselot-féle módszerrel eszközölt physikai mérések alapján; a Nyelvtud. Közl. ezidei évfolyamában jelenik meg.).

Ezekon kívül írt kisebb közleményeket (egyes szavak eredetéről), könyvbírálatokat és néhány irodalomtörténeti tanulmányt. — Gombocz Zoltánnak eddigi munkássága, a melyet széleskörű tudás és a jelcnkori módszerek gondos alkalmazása jellemez, azt a meggyőződést keltette minden hozzáértőben, hogy tőle az összehasonlító nyelvtudomány terén igen sokat várhatunk. Az Akadémia kitüntetésére már eddigi dolgozataival is teljesen érdemessé tette magát.

Dr. KÉGL SÁNDOR egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlják Vámbéry Ármin t., Goldziher Ignác r. és Kunos Ignác l. tagok. — A Magyar Tudományos Akadémia I. a) alosztályába tagul ajánljuk dr. Kégl Sándor egyetemi magántanárt, mint a perzsa nyelv és irodalom kiváló és buzgó munkását. Kégl Sándor már évek hosszú sora óta foglalkozik a perzsa nyelv és irodalom beható művelésével. A mult évi ajánlatokban már gróf Kuun Géza is kiemelte irodalmi tevékenységének kiváló sikereit, megemlékezett eddig megjelent műveiről, melyek megannyi pótlásaiul tekintendők oly hézagoknak, melyek a perzsa irodalomtörténetben érezhetők voltak. Mind az Akadémia kiadványai közt, mind hazai és külföldi szakfolyóiratokban megjelent tanulmányaiban bőséges tanúságot tesz arról, hogy szakirodalmának önálló és eredményes kutatója. A lipcei „Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft“, a bécsi „Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes“ stb. szivesen közlik dolgozatait, melyekben a még teljesen nem ismert újabb perzsa irodalom egy-egy kimagaslóbb alakját tanulmányozza. Kégl úr dolgozatai a mult évi ajánlatokban már részletesen felsoroltattak és így ezúttal csak ismételten hivatkozhatunk részint önállóan, részint pedig folyóiratokban megjelent dolgozataira. Kégl úr a perzsa irodalmon túlra is kiterjeszti tanulmányai körét és behatóan foglalkozik több rokon keleti irodalmi kérdésekkel is. Műveli a szanszkrit irodalmat, sőt egy igen értékes dolgozata vár kiadásra, mely az azerbajdsán nyelv és irodalombeli jártasságáról tesz tanúbizonyságot. Azt hiszszük és meg vagyunk róla győződve, hogy Kégl úr teljesen rászolgált arra az erkölcsi buzdításra és elismerésre, melyre ez alkalommal a M. Tudományos Akadémiánál javaslatba hozzuk. Irodalmi munkálatai a tudomány oly lelkes és hasznos munkásának mutatják őt, hogy megválasztását tudományosságunk érdekében is hasznosnak, szükségesnek és kívánatosnak tartjuk.

VIKÁR BÉLA magyar nyelvészt *levelező* tagnak ajánlja gróf **Kuun Géza** t. t. Ajánlom Vikár Bélát, országgyűlési gyorsírórevi-sort, az országos magyar gyorsíró-egyesület elnökét az I. osztály nyelvészeti alosztályába *levelező* tagul. Vikár Béla 24 éve működik mint író, nyelvész és ethnographus. Az első, a ki nálunk a gyorsírás-tudományt művelte; egy munkájával, melyben Gáthy Istvánnak a

tudós nyelvész és böleselőnek eredeti magyar gyorsíró rendszerét megfejttette, hazánkknak e tudomány történetében előkelő helyet szerzett. Művét (Értekezések a nyelv és szépt. k XIV. k. 12. sz.) a külföldön is számos szaklap ismertette. Az első, a ki nálunk a népköltési, különösen népzenei hagyományok módszeres gyűjtésére a phonographot alkalmazta. Eddig a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályában 570 oly henger van mintegy 2000 dallammal és nyelvmutatványokkal, melyeket 1896 óta az ország minden részében egymaga gyűjtött. E gyűjtése, a Múzeumnak elsőrendű specialitása, nyelvészeti, verstani és zenei bűvárlatok gazdag forrását nyitja meg. Anyaga még kiadatlan. Csupán egy kis részét teszi ki a Kisfaludy-Társaság népköltési gyűjteményében most megjelenő somogy megyei népköltés. A szövegekhez fűzött nyelvi és tárgyi magyarázatokban a magyar folklore bőséges gazdagodást nyer. Rendkívül becsesek az itt közölt dallamok is. A gyűjtés e módját a Kisfaludy-Társaságban fölolvadás kapcsán ismertette s egyetemi hallgatók számára tanfolyamot tartott belőle. Módszerét itthon és a külföldön mások is sikerrel alkalmazzák. Az első, a ki módszeres kísérletet tesz nálunk a népköltési hagyományok eredeti alakjának a változatokból való helyreállításával. (Szentiváni Ének ez. értekezése. Nyelvőr.) 1889 júniustól 1890 februárig Finnországban nyelvészeti s néprajzi tanulmányokat folytat, előkészületül a Kalevala új fordításához. Azóta főképp e nagy művén dolgozott. (Az első mutatványok: Budenz-album, Hunfalvy-album, Budapesti Szemle 1890.) Egy részével, a Kullervo című episoddal épp most nyerte el a Kisfaludy-Társaság Széher Árpád-féle díját. A megjelent mutatványok azt bizonyítják, hogy fordításában a philologiai és tárgyi hűség mellett a fordítás előnyére mindaz érvényesül, a mit két évtized során mint gyűjtő a néptől tanult. A fordítás kézírata a magyarázatokkal együtt az Akadémia előtt van. Ez maga elég, hogy az Akadémia őt megválassza. Nyelvészeti munkáiban főképp a nemzeti versidom és az ősi vallás kérdéseit kutatja. (A Kalevala. Budapesti Szemle 1890. Kalevalai tanulmányok. Bővített különnyomat az Ethnographiából. 1901. Orvos. Regös stb. Magyar Nyelvőr.) *Budenz emléke* (Budapest, 1901.) nyelvészettörténeti tanulmány azon beszéd, melyet a Budenz-ünnepen a volt tanítványok nevében mondott el. Néprajzi munkássága számottevő.

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK :

Dr. FERENCZI ZOLTÁN budapesti egyetemi könyvtár-igazgatót *levelező* tagnak ajánlja gróf Kuun Géza t. t. — Hivatkozással a M. Tud. Akadémia 45/1905. számú körlevelére, szerencsém van az I. osztály B) széptudományi alosztályába levelező tagul

dr. Ferenczi Zoltán urat, a m. kir. egyetem könyvtár-igazgatóját, a Kisfaludy-Társaság r. tagját azon okoknál s munkáinál fogva, melyeket a mult évi tagajánlások rendjén felsoroltam, a legmelegebben ajánlani. Mult évi ajánlásomhoz csak egy hozzátételem van, az t. i., hogy Deák Ferencz életrajza, mely akkor készülöben volt, a mult év végén a M. Tud. Akadémia könyvkiadó vállalata új folyama három kötetében megjelent s közkézen forog. Ez a nagy munka a hazai történelem, alkotmánytan s irodalomtörténet elsőrendű forrásmunkái közt fog említettetni s idéztetni mindenkor. — **UGYANÓT** levelező tagnak ajánlja **Riedl Frigyes** l. t. — A megüresedett helyre a széptudományi alosztályba Ferenczi Zoltán egyetemi könyvtár-igazgatót ajánlom. — Ferenczi Zoltán ernyedetlen és becses munkássággal szolgálja, több mint két évtized óta, a magyar irodalomtörténetet. Ő alapította, szerkesztette (és írta nagyobb részt) a *Petőfi-Múzeum* című folyóiratot. Shakespeare-n kívül talán nincs újkori költő, kinek élete annyira mondai homályban vagy adomák ködében lett volna, mint Petőfi Sándoré. Ferenczi Zoltán nagy érdeme, hogy Petőfi egész pályáját lelkiismeretes kutatások alapján, minden részletében pontosan megvilágította háromkötetes művében: *Petőfi Életrajza*, a Kisfaludy-Társaságtól a Széher-jutalommal kitüntetett pályamű (I–III. 1896.), melyet a Kisfaludy-Társaság adott ki. Ezenkívül több kisebb becses értekezésben Petőfi költői eljárását és irodalmi sajátosságait fejtette fel. Újabban Akadémiánk volt nagy elnökének, Eötvös Józsefnek életrajzát és jellemzését írta meg (Magyar Történeti Életrajzok). A jelen év elején megjelent Ferenczi Zoltántól az Akadémia Könyvkiadó Vállalatában háromkötetes nagy műve: *Deák F. élete*, melyet Akadémiánk mint e részben alapvető jeles művet az Andrássy Gyula-féle nagy díjjal jutalmazott. — **UGYANÓT** levelező tagnak ajánlja **Széchy Károly** l. t. — Dr. Ferenczi Zoltánt, a budapesti egyetemi könyvtár igazgatóját s a magyar irodalomtörténet czimzetes rendkívüli tanárát az I. osztály széptudományi alosztályába levelező tagul melegen ajánlom. A magyar irodalomtörténetírásnak immár egy negyed század óta lelkes, lelkiismeretes és nagyérdemű munkása, minek ismertetéseként nem szólok kezdő kísérleteiről, kisebb dolgozatairól, csak néhány főbb alkotására, néhány főbb művére hivatkozom. 1881-ben alapítja meg harmadmagával a *Petőfi-Múzeumot*, ezt a maga nevében négyen páratlan folyóiratot, Petőfi élete és működése adatainak összegyűjtésére és tisztázására, s másfél évtizeden túl vezet, szerkeszti és írja, 1888-tól fogva szinte egyedül. Ezzel a folyóirattal beleedződik a tudományos kutatás módszerébe, belelegszik a felhalmozott anyag alkotó feldolgozásába. Így készül a Kisfaludy-Társaság pályakérdésére háromkötetes *Petőfi életrajza*, (Budapest, 1896), mely nemcsak a Széher Árpád-féle jutalmat szerezte meg neki, de a Petőfi- és Kisfaludy-Társaság tagsági díszét is. A következő évben új munkája jelenik meg: *A kolozsvári színélet és színház*

története (Kolozsvár, 1897) ismeretlen gazdag források föltárásával, az erdélyi színészet százados évfordulójának emlékeül. Során jönnek *Eötvös József báró életrajza*, egyik fiatalkori kísérletének újabb feldolgoása a Magyar Történeti Életrajzok sorozatában (Budapest, 1904) és a háromkötetes *Deák élete*, mely az Akadémia *Andrássy*-díját nyerte el s csak pár hónappal ezelőtt került ki a sajtó alól, az Akadémia könyvkiadó-vállalatában. (Budapest, 1904). Az író t mind e művében alapos, önálló kutatás, világos, szabatos előadás, a dolgok lényegének és az emberek lelkének mélyébe hatoló felfogás és taglalás jellemzi: szóval ő olyan tudós, a kivel osztályunk minden bizonynyal nyerni fog.

AZ I. OSZTÁLYBA.

KÜLSŐ TAGNAK:

PAASONEN HEIKKI helsingforsi egyetemi tanárt *külső* tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. — Paasonen a finn-ugor összehasonlító nyelvészetnek igen kiváló művelője. Éveken át tartózkodott a mordvinok, cseremiszek, osztjakok, továbbá a tatárok és a csuvasok között és tömérdek nagybecsű anyagot gyűjtött össze. Ebből eddigelé egy nagyobb erza-mordvin és egy kisebb tatár népköltési gyűjteményt bocsátott közre. Munkái közül, a melyek legnagyobbbrészt a maga gyűjtései alapján készültek, nevezetesebbek a következők: 1. *Mordvinische Lautlehre* (1893.). 2. *Kieilellisiä lisiä suomalaisten siristys-historiaan* (= Nyelvi adalékok a finnek művelődéstörténetéhez 1897.). 3. *Die türkischen Lehnwörter im Mordwinischen* (1897.). 4. *Über die türkischen Lehnwörter im Ostjakischen* (1902.). 7. *Die finnisch-ugrischen s-laute* (1903.). — Hazánkban több ízben tartózkodott, egészen jól megtanult magyarul, sőt magyarul írt is egy dolgozatot: 8. *Votják-török szóegyeztetések* (Nyelvtud. Közl. XXXII.) és még korábban egy kisebb közleményt a Volga folyó legrégebbs ismert nevének eredetéről (Nyelvtud. Közl. XXVII.). A *Keleti Szemlé*-nek is szorgalmas dolgozótársa, s ebben jelentek meg a következő dolgozatai: 9. *Beiträge zur Kenntnis der Religion und des Cultus der Tscheremissen*. 10. *Zur tatarischen Dialektenkunde*. 11. *Ungarisch-türkische Etymologien*. Valamennyi igen alapos és értékes dolgozat.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK:

Dr. BALOGH ARTHUR-t, az alkotmányi és közigazgatási politika ny. rk. tanárát a kolozsvári egyetemen, *levelező* tagnak ajánlja **Concha Győző** r. t. — Dr. Balogh Arthur 10 éve szakadatlan s

figyelemreméltó működést fejt ki a politikai és közjogi irodalom terén. Az „Athenaeumban“, az „Erdélyi Múzeumban“, a „Jogtudományi Közönyben“ megjelent kisebb-nagyobb értekezéseken kívül a következő önálló dolgozatokkal kezdte irodalmi pályáját: 1. Tanulmányok az alkotmánypolitika köréből. 1895. 149 l. — 2. Parlamenti reform. 1896. 96 l. — 3. A törvényhozó hatalom. 1899. 206 l. Az első számú dolgozat kritikai jellegű főleg, s nagy tudományos apparátussal vizsgálja Montesquieu, Roscher és néhai tagtársunk Schwarz Gyula államformatanát, s míg egyrészt a Montesquieu fölötti irodalomra nézve új tényeket állapít meg, a Roscher és Schwarz elméleteivel szemben az államformákban az éles logikai elkülönítés szükségét mutatja ki. A nép, nemzet, nemzetiségről szóló tanulmány pozitív irányú vizsgálat, mely a nemzeti erőnek és szükségletnek önállóságát bizonyítja a vallási és a socialistikus törekvések nemzetközi erejével szemben. „A parlamenti reform“ és „A törvényhozó hatalomról“ irt munkák egyívé tartoznak, az első a törvényhozó hatalom alapjainak, a második szervezetének és hatáskörének, más államhatalmakhoz való viszonyának megállapításával foglalkozik. Az angol és francia történelem fejleményeiből vezetve le a képviseleti rendszert s az idevágó világirodalommal gondosan elszámolva, önálló felfogással állapítja meg annak lényegét, melyet abban talál, hogy az egyesek általa oly összletbe olvadnak, a melyet az egyéni és osztályérdeken felül álló egyetemes jó éltet s a képviseletnek e lényegéből vonja le ítéletét a törvényhozó hatalom minden részletére. Főmunkája: A magyar államjog aaptanai 1901. 400 l. és az ennek kiegészítését képező „Az államélet főjelenségei, tekintettel a magyar szent korona elméletére.“ 1904. 207 l. Mert e külön kötetekben, külön czím alatt megjelent munkák szervesen összefüggnek s egy szellemi egészet alkotnak. Az első munkában a rendszerező erő, a fogalmi élesség, a deklamálástól ment tudományos tárgyilagosság emelkednek ki s biztosítanak neki közjogi irodalmunkban külön, előkelő helyet. Közjogunknak ez éles körvonalú exposéjához a másik munka: „Az államélet főjelenségei“ szolgáltat egyetemes és magyar jogtörténeti, továbbá államtudományi módszerrel oly magyarázatot, mely irodalmunkra határozott nyereséget jelent. A magyar alkotmány sajátos jellege és az általános európai alkotmányfejlés sokféle irányai, a magyar közjog tételei s az állambölcselet mindennemű képzetei így egybevetve eddig nem voltak irodalmunkban. Az angol, német és francia közjognak, a politikai világirodalomnak világitásában tűnik föl a magyar közjog Balogh e művében s a magyar közjog megcsodált, de meg nem magyarázott különlegességei érthetőkké válnak ez összehasonlítások, e történelmi és irodalomtörténeti búvárlatok által. E két munka közé esik a megjelenés időrendjében Balogh Arthur még két értékes dolgozata: 1. Törvényhatósági önkormányzatunk hatásköre. 1902. — 2. Az osztrák alkotmány köréből. A birod. képviseletről szóló alap-

törvény 14. §-a. 1903. a melyek méltón sorakoznak szerzőjük többi dolgozataihoz s politikai valamint jogi tudásának fényes bizonyágai. Melegen ajánlom Balogh Arthur megválasztását.

Dr. FERDINÁNDY GÉZA egyet. magántanárt *levelező* tagnak ajánlja **Concha Győző** rendes tag. Ferdinándy Géza egyet. magántanár, honvédelmi miniszteri titkár, 12 éve működik a közjogi és alkotmánytörténeti irodalom mezején. Az Athenaeumban, a Budapesti Szemlében, a Századokban közzétett értekezésein, külön megjelent kisebb dolgozatain kívül *Az aranybulláról* irt pályamunkájával vonta először magára az Akadémia figyelmét, mely e művet két elhunyt kiváló tagjának, Hajnik Imre és Pauler Gyula kitüntető bírálata alapján a Vigyázó Sándor-díjjal jutalmazta. Mindezen dolgozatok Ferdinándy Gézának lelkiismeretes, gondos munkásságáról, buvárló erejéről, erős történelmi érzékéről tanúskodnak. Már e kisebb munkái érdemessé tennék őt, hogy az Akadémia tagjai sorába iktassa; a bennök jelentkező kiváló tehetségek erős rendszerező erővel, helyes jogászai érzékkel párosulva, újabban egy nagyszabású művel gazdagították a hazai irodalmat, mely megválasztását egymagában eléggé indokolja. E mű *Magyarország közjoga*. (Alkotmányjog.) 1902. 825. l. A mi Ferdinándy e művét a hazai közjogi tudományra különösen értékessé teszi, a mivel az e tudományt előbbre viszi, abban áll, hogy az idegen alkotmányok tételeinek 1848-iki receptiója által nemzeti jellegében módosított magyar alkotmányt történelmi forrásaihoz visszavezeti és a magyar közjog minden távoli izét a szent korona jogával kapcsolja egybe. A míg a szent korona elméletét újabban sokszor hangoztatják az irodalomban, de az illetők egy része e symbolum, helyesebben a czéger mögött nem magyar portékát árul és a közjog különböző tételeit, intézményeit e symbolummal rendezni, összefoglalni sem tudja, addig Ferdinándy a szent korona gondolatával átfogja a magyar közjog összes tételeit s e gondolat erejével a magyar közjog recipiált tételeit a nemzeti jogi organismus részeivé hasonítja. Másrészt, visszamenve a magyar alkotmány történelmi forrásaira, a magyar alkotmánynak történelmi jellegét, évezredes jogfolytonosságát nemcsak hangoztatja, de az egyes tételek concret elemzésével tényleg helyreállítja, azt ez által az irott alkotmányok legulejus, dogmatikus magyarázata helyett a nehezebb, magasabb jogtörténelmi módszerű kezelés körébe vonja és neki e jogfolytonosság révén nagyobb belső erőt tud adni. Melegen ajánlom Ferdinándy Géza megválasztását.

Dr. KRÁLIK LAJOS magyar jogtudóst és jogtudományi írot a II-ik osztály A) alosztályába *levelező* tagnak ajánlják **Concha Győző**, **Nagy Ferencz** és **Vécsey Tamás** r. és **Kováts Gyula** I. tagok. Králik Lajos született Budapesten 1849 október 11-én. Itt-

honi tanulmányait kiegészítendő, a bécsi egyetemen Iheringtól római jogot, Stein Lőrincztől nemzetgazdaságtant, Ungertől osztrák magánjogot hallgatott. Alapos elméleti készültségét, mint ügyvéd a gyakorlattal tette gyümölcsözővé. *Irodalmi működésével* már ezelőtt harmincz évvel figyelmet ébresztett, responsumai következtében a hazai ügyvédi karnak előkelő tagjává lett. A herczeg Eszterházy hitbizománya, az osztrák-magyar bank, a Dunagőzhajózási társaság stb. sikeres képviselőtét civilistikus és perjogi *nagy tudománya* tette lehetővé. A *magyar* hitbizományi, család- és örökjogi ügyekben nagy tekintély kísérté Králiknak a *consultáló jogtudósnak* véleményeit. Künt járt a herczeg Batthyány örökösödési bonyolult jogvitájában szakvéleményt adni Londonban, a Chancery bíróságnál s mint szakértő a magyar jogból 18 napig tartó szóbeli tárgyaláson diszére vált a *magyar iurisprudentiának*. Mint előadó részt vett a magyar jogászgűlés és jogászegylet *tudományos működésében*. A jogűgyi szaktanácskozmányok és codificationalis megbízatások mindig igazolták mélyeséges *jogtörténeti s jogbölcészeti gondolkodását és ethikai felfogását*. Irodalmi tevékenysége kiterjed a magyar magánjog és perjog legbonyolultabb kérdéseire. „*Jogi dolgozatok*“ czim alatt megjelent iratai rendkívül becses adalékot nyujtanak *nemzeti jogunk történetéhez*. A *római jog* alapján állva, de az újabbkori angol, francia és német jog apparátusait is felhasználva egyenként vizsgálja a *magyar jogfejlődés* kívánalmait s behatol az intézmények dogmatikájába. A *fizetésképtelen adósok hitelezőiről* készült törvénytervezetben és indokolásában visszamegy a *Pauliana actio* tudományos finomságaira, több pontban *új institutiókat* derít ki. Az *eskü a polgári perben*, Bethmann-Hollweg szellemében *új világitásba helyezi* a kinált eskü jogi természetét s *jogtörténeti új világitásba helyezi* a hazai jog megfelelő alkotásait. A polgári törvénytervezetnek „*A szülők és gyermekek*“ czimű részében az indokolás *tudományos anyagával előbbre viszi* családjogunkat, hol a többek közt az asszony jogállásának *magyar magánjogi* problémáját érdekesen oldja meg. „*Illetlen befolyás*“ czim alatt ezt az intézményt az *összehasonlító jogtudomány* módszerével *construálja* s annak receptióját készíti elő. „*A csődtörvény magyarázata*“ nem pusztá commentár, hanem olyan becses mű, mely az angol, francia és német *tudomány vívmányait* teszi az összehasonlítás tárgyává a magyar irodalom és iudicatura szeretetteljes felkarolásával. „*A magyar ügyvédség, Az ügyvédi kar*“ két-kötetes nagy mű. Kezdi Ciceróval s adja az antique ügyvédség, az angol, francia, német és osztrák ügyvédség multját s jogi természetét, nemes felfogással fejtegeti az ügyvédség *köztisztviségi jellegét*, mint a jogszolgáltatás fontos tényezőjét, gazdag iudicaturával és alapos dogmatikával. A classikai képzés alapvető fontosságát a jogászi magas sztos hivatás szempontjából méltányolja. A *magyar jognak* összehasonlító jogtudományi és jogtörténeti módszerrel való művelése egyik

szép feladata a Magyar Tudományos Akadémiának. Ajánljuk, hogy erre tekintve, válaszszuk meg levelező tagnak dr. Králik Lajost, a ki a forumról évekkal ezelőtt visszavonult s csak a jogtudományok él.

Dr. MAGYARY GÉZA egyetemi ny. rk. tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Balogh Jenő** l. t. — A II. oszt. A) alosztályában üresedésben levő levelező tagsági helyek egyikére tisztelettel ajánlom dr. Magyary Géza urat, a budapesti tudomány-egyetemen a magyar polgári törvénykezési jog ny. rendkívüli tanárát. Dr. Magyary Géza, mint jogtanár, 15 év óta komoly, rendszeres és szakadatlan tudományos munkásságot fejt ki és 10 év óta állandóan dolgozik a jogi irodalom, főleg a polgári peres eljárás és a kereskedelmi és váltójog terén. Ez utóbbi munkásságának kiválóbb termékeit az ajánlatomhoz mellékelte összeállításban sorolom fel. E munkásság dr. Magyary Gézának nemcsak alapos elméleti készültségét, hanem ritka munkaerejét és buzgóságát is bizonyítja s egyúttal teljes biztosítékot nyújt a felől, hogy ő egyetemi tanszékén jogi irodalmunknak és tudományoságunknak bizonyára még kiváló szolgálatokat fog tenni. Levelező taggá megválasztása méltó elismerése lenne eddigi komoly munkásságának és mint munkaerejének teljében levő tudóst bizonyára arra buzdítaná, hogy még évtizedeken át a magyar jogtudomány javára dolgozzék tovább. Ezért megválasztását melegen ajánlom. Dr. Magyary Géza egyetemi tanár munkái: A) *Nagyobb munkák*: 1. *A magyar polgári peres eljárás alaptanai*. A perbeli cselekvények tana. Budapest, 1898. 392 old. — 2. *A felelősség és felülvizsgálat a polgári perrend tervezetében*. Magyar Jogászegyleti Értekezések. XXI. köt. 2. füz. 38 old. — 3. *A kiadói ügylet*. Különlenyomat a Jogi Szemle 1893. évfolyamából, 134 old. — 4. *A cheque*. Magyar Jogászegyleti Értekezések, XI. köt. 2. füz., 290. old. — 5. *Értékpapírok a polgári törvénykönyv tervezetében*. Adalékok az okiratok tanához. Budapest, 1902. 51 old. — 6. *A magyar polgári perjog nemzetközi vonatkozásai*. Nemzetközi polgári perjog. Budapest, 1902. 131 old. — 7. *Felülvizsgálat a polgári perrend törvényjavaslatában*. M. Jogászegyleti Értekezések 240. sz. 40 old. — B) *Kisebb értekezések*: 1. *A biztosítási ügynökök képvisleti minősége és jogköre*. Vélemény a XI. jogászyűlés számára. A jogászyűlés évkönyve, 32. és köv. l. — 2. *A kereskedelmi jog a XI. magyar jogászyűlésen*. Jogtudományi Közlöny, 1896. 40. sz. — 3. *Polgári és közigazgatási bíráskodás*. Jogt. Közl. 1897. 1. sz. — 4. *Jogügyletek magyarázata a felülvizsgálati eljárásban*. J. K. 1897. 51. sz., 409. és köv. l. — 5. *Perfelvétel körüli mulasztás és következményei*. J. K. 1899. évf. 46—47. sz. — 6. *A perbeli egyezségek*. J. K. 1900. 37—39. sz. — 7. *A kereskedelmi bíróságok a polgári perrend tervezetében*. Jog, 1901. évf. 20. sz., 153—155. l. — 8. *A jövőre szóló elmarasztalás*. J. K. 1902., 2. és 3. sz., 14—16. és 23—25. l. — 9. *A kir. ügyészség szerepe a polgári per*

ben. J. K. 1903. évf. Ezenfelül dr. Magyar Gyéza évek hosszú során át kifejtett odaadó munkával kidolgozta a magyar polgári perjog teljes rendszerét, mely legterjedelmesebb munkáját azonban az új polgári perrendtartás megalkotása előtt nem kívánja közzétenni.

Dr. MANDELLO GYULA jogakadémiai tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Kautz Gyula** r. t. — Alulírott ismételtén és melegen ajánlja a II-ik osztály körében megválasztandó tagok sorába dr. Mandello Gyulát, jelenleg pozsonyi kir. jogakadémiai r. nyilv. tanárt. Mandello évek során át mind a közgazdaság, mind a statisztikai tudományszakok terén buzgó, sikeres és bővebb irodalmi tevékenységet fejt ki, részben önálló kutatásokkal is gazdagította már a nevezett szakokat; s e mellett mint a „Közgazdasági Szemlének“ (havi füzetekben megjelenő folyóiratnak) egyik szerkesztője is érdemeket szerez a tudomány előbbrevitele és terjesztése körül. A melyek szerint dr. Mandello osztályunknak is buzgó és méltó munkatársává válhatand, megválasztása esetére. — **UGYANŐT** *levelező* tagnak ajánlja **Láng Lajos** r. t. — A II. osztály társadalomtudományi alosztályában betöltésre váró *levelező* tagsági helyek egyikére ajánlom dr. Mandello Gyula urat, a pozsonyi jogakadémia fiatal tudós tanárát. Háta mögött már is oly szép irodalmi működés van, hogy megválasztása nem előlegezett bizalom, hanem a valódi érdemek elismerése lenne; de viszont ifjúi erejének teljessége, párosulva az ismeretek gazdagságával s a határt alig ismerő tettvágygyal, biztos zálogául tekinthető annak, hogy eddigi munkásságának eredménye még csak a kezdet s Akadémiánk a jövőben fáradhatatlan tagot fog nyerni benne. Munkáinak jegyzéke már magában bizonyosságot tesz irodalmi működésének gazdagságáról, mutatva, hogy a közgazdasági tudománynak és a sociológiának mily széles mezejét öleli fel. Nagy készülsége fölemeli őt arra a magasabb álláspontra, hol általánosabb, egyetemesebb áttekintés nyílik, kutató elméje pedig behat az apró részletekbe is. A Magyar Tudományos Akadémiában legutóbb felolvasott értekezése, mely Pozsony város régi ár- és munkabér-statisztikai adatainak végtelenül gazdag kincsbányáját tárta fel, bizonyára meggyőzte a tekintetes Akadémia tisztelt tagjait, hogy Mandello Gyula mily hivatott munkása a szaktudománynak. — Mandello Gyula irodalmi működését l. Tagajánlások 1902. 20—24. l.

Dr. SIMON JÓZSEF SÁNDOR losonzi főgymnasiunai tanárt a II-dik osztály A) alosztályába *levelező* tagnak ajánlja **Pauer Imre** rendes tag. — Dr. Simon J. S. immár több mint húsz éve, hogy fáradhatatlan és önzetlen munkása a philosophiai tudománynak. Egyes értekezésein kívül, a melyeket a M. Nyelvőr, M. Philosophiai Szemle, Athenaeum, Egyet. Philologiai Közlöny lapjain közölt, nagyobb munkái a következők: 1. Platon Theaitetosa (görögül és magyarul)

fordítva, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva, a M. Tud. Akadémia class. phil. bizottsága kiadásában Budapest, 1890. 2. Az egységes és realis természetphilosophia alapvonalai. Budapest, Kilián Frigyes biz. 1895. 3. A Kant utáni ismeretelméletek alapgondolatainak kritikája. Az egységes és realis ismerettan alapgondolatának megállapítása. Bpest, 1897. Kilián Frigyes biz. 4. Platon Euthyphronja, Sokrates Védőbeszéde, Kritonja és Phaidonja. Fordítva, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva a M. Tud. Akadémia class. phil. bizottsága kiadása. Bpest 1899. 5. Platon Állama, fordítva, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva a M. Tud. Akadémia class. philologiai bizottsága kiadása. Bpest 1904. 6. A speculativ természettudomány alapgondolatai, mint az *egységes érzetphilosophia rendszere*. Bpest, Athenaeum kiadása. 1904. E legutóbbi munkája egy önálló, egységes phil. rendszernek az alapgondolatait foglalja magában. Kant ismeretelméletéből indul ki s alapjában ennek az elméletnek a folytatása és következetes továbbfejtése akar lenni. Szerzője mindenesetre rászolgált, hogy az Akadémia méltányolja szorgalmát, fáradszorgalmát és öt levelező tagjául megválaszsa.

Dr. VIZAKNAI ANTAL m. kir. közp. statiszt. hivatali aligazgatót *levelező* tagnak ajánlja **Vargha Gyula** l. t. A második osztály A) alosztályában (a philosophiai és társadalmi tudományok alosztálya) betöltésre váró levelező tagsági helyek egyikére van szerencsém ajánlani dr. Vizaknai Antal miniszteri osztálytanácsost, a m. kir. központi statisztikai hivatal aligazgatóját. Kiválóbb érdemet alig jutalmazhatna Akadémiánk, mint ennek a nagy és értékes munkásságú, de szerényen, minden feltűnést és kitüntetést kerülő tudósnak és jeles szakembernek közel két évtizedes irodalmi működését. Vizaknai Antal a hivatalos statisztikának ma nemcsak nálunk, hanem egész Európában kétségkívül egyik legjelesebb képviselője. A magyar kir. központi statisztikai hivatalnak kiterjedt s a külföld legkiválóbb szakemberei által is méltányolt működése másfél évtized óta jelentékeny részben az ő szellemének bélyegét viseli magán, s az ő productiv tehetségének leleményéből és energiájából táplálkozik. Úgy népszámlálásaink anyagának gazdag kihasználása, mint a különböző társadalmi viszonyok megvilágítását célzó adatgyűjtések megtervezése nagy részben neki köszönhető. Ezen érdemein kívül azonban, melyek méltánylása talán nem tartozik közvetlenül Akadémiánkra, szakirodalmi munkássága is olyan, mely valóban méltóvá teszi őt, hogy Akadémiánk tagjainak sorában helyet foglaljon. Az ő tollából folyt népességünk foglalkozásának tudományos feldolgozása az 1890. évi népszámlálás adatai alapján, e minden tekintetben elsőrendű szakmunka, mely sok tekintetben úttörőnek mondható, s még a nyugot-európai államok későbbi foglalkozási statisztikájára is hatással volt. Hasonlóképen kiváló munka az ő tervei alapján újjászervezett nép-

mozgalmi statisztika 1897. évi eredményeinek részletes tudományos feldolgozása, mely ezen a téren szintén alapvető. Népszámsági kérdésekkel többször foglalkozott, különösen közegészségügyi szempontból; a közgazdasági kérdések közül pedig a személytarifa körül folytatott vizsgálódásai úgy elméleti, mint gyakorlati tekintetben kiváló becsüek s nem egy új szempontot jelölnek meg. A nemzetközi statisztika terén a népszámlálásokról írt nagy tanulmánya, mely francia nyelven jelent meg, de kivonatban a „Közgazdasági Szemle“ hasábjain a hazai nagy közönségnek is hozzáférhetővé vált, sok tekintetben szintén irányt jelölő munka. Vizaknai mint statisztikus a külföldi tudományos világ előtt is kiváló elismerésnek örvend, legutóbb a Nemzetközi Statisztikai Intézet, e nagytekintélyű tudományos testület is tagjává választotta őt. Benne Akadémiánk szintén egy munkás, jeles tagot nyerne. Irodalmi munkásságáról álljon itt egy kivonatos összeállítás: A) *Önállóan megjelent művek.* A magyar korona országaiban az 1891. év elején végrehajtott népszámlálás eredményei. II. rész. A népesség foglalkozása. Magyar statisztikai közlemények. Új folyam, II. kötet. — Emlékirat a betegségélyzöpénytárak statisztikájának reformjáról 1898. — A magyar korona országainak 1897. évi népmozgalmi statisztikája. — Magyar statisztikai közlemények. Új folyam, XXII. kötet. Az 1900. évi népszámlálásról szóló XLIII. t.-cz. végrehajtása. Budapest, 1900. Közig. kv. tá. II. évf. 1900 X. — Emlékirat a magyarországi halandósági táblák szerkesztéséről 1900. — Des points de vue sociaux et économiques dans les recensements effectués à la fin du XIXme et au commencement du XXme siècle. Circulaire No 21, Institut international de statistique. VIII. Session. Budapest, 1901. Série des rapports et communications. Nr. 18. — B) *Folyóiratokban (részben különlenyomatokban is) megjelent nagyobb értekezések.* Jog- és államtudományi vizsgálati rendszerünk reformjához. N. Sz. XII. 1888. 313. — Közegészségügyi igazgatásunkhoz. N. Sz. 1889. 894. — Közegészségügyi statisztikánk reformjához. N. Sz. 1889. — A jog- és államtudományi szakoktatás reformja. N. Sz. 1890. 142. — A halálok statisztikája. N. Sz. 1890. XIV. — A magyar és külföldi dohányjüvedék. N. Sz. 1891. XV. kötet, 90 l. — Magyarország népességének foglalkozási viszonyai a keresők és eltartottak megkülönböztetésével. K. Sz. 1893. 656. — A magyar nép foglalkozása. („Az ezredéves magyar állam 1896“ című mű.) — Foglalkozás és foglalkozási statisztika. Közgazd. Lexikon. 1898. I. kötet 642 l. — Néhány szó közegészségügyi állapotainkról és teendőinkről. K. Sz. 1898. I. — A magyarság és a nemzetiségek az új népmozgalmi statisztika szerint. K. Sz. 1898. X. Születések és halálozások Magyarországon az áll. anyakönyvek első esztendejéről. K. Sz. 1898. XXII. — A gümökör pusztítása. K. Sz. XXIII. 1899. — Társadalmi szempontok az új magyar népmozgalmi statisztikában „Huszadik század“. 1900. — A m. kir. államvasutak személydíjszabása, tekintettel a kocsiosztályokra. K. Sz.

1900. VII. A zónatarifa reformja és a vasuti személyforgalom fejlesztése. K. Sz. 1900. V. — A prostitutióról. Közgazd. Lexikon. III. köt. 1901. — Javaslat a zónatarifa átalakítására. K. Sz. 1902.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

RENDES TAGNAK :

ORTVAY TIVADAR akadémiai levelező tagot rendes tagnak ajánlják **Thaly Kálmán** rendes tag s osztályelnök és **báró Nyáry Jenő** tiszteleti tag. — Ortvay Tivadart a pozsonyi kir. Jog- és Államtudományi Kar ny. rendes tanárát, a Pozsonyvármegyei Régészeti és Történelmi egyesület alelnökét és sok egyéb tudós társulat nagyérdemű tagját 30 év előtt a M. Tud. Akadémia levelező tagjának választotta. Megválasztatását akkor már kitünő munkásságának köszönhette. Tollát azóta se pihentette, hanem szakadatlanul gazdagította, újabb és újabb munkákkal, történelmi és régészeti irodalmunkat. Rendkívüli munkásságáról tájékoztulnak alább felsorolt művei: A) *Önálló művek és értekezések*. 1. Bél Mátyás „De servitute Hungarica“ cz. kiadatlan kézírata a primási könyvtárban. Pest, 1868. — 2. Egy állítólagos római mediterrán-útról Pannoniában. Budapest, 1873. — 3. Dácia feliratos emlékei és térképe Mommsen kiadásában. Budapest, 1874. — 4. Tájékoztató Sz. Gellért csanádi apátságai iránt. Budapest, 1875. — 5. A Magy. Nemzeti Múzeum érem- és régiséggyűjteménye. Budapest, 1875. — 6. Dácia és Moesia területén. Budapest, 1875. — 7. Irodalmi tanulmányok a hazai és külföldi történelem, mítörténelem és régészet terén. Budapest, 1875. — 8. A Kund-kapitányság. Temesvár, 1875. — 9. Margum és Contra-Margum helyfekvése. Budapest, 1876. — 10. Kritikai adalékok Margum történetéhez. Budapest, 1876. — 11. Tibiscum helyfekvése. Budapest, 1876. — 12. A magyarországi Dunaszigetek. Budapest, 1878. — 13. Magyarország régi vízrajza. Budapest, 1882. I—II. kötet. — 14. Zur Frage der Wasserabnahme in Ungarn. Pozsony, 1883. — 15. Száz év egy hazai (pozsonyi) főiskola életéből. Bpest, 1884. — 16. Összehasonlító vizsgálatok a hazai és északeurópai praehistorikus közp. körök eredete és régisége körül. Budapest, 1885. I—II. füzet. Megjelent németül is. — 17. A praehistorikus közp. körök régiségi jellegeiről. Budapest, 1886. — 18. Jeruzsálemről Názáretig. Pozsony, 1888. — 19. A pécsi egyházmegye alapítása és első határai. Budapest, 1890. — 20. Emlékbeszéd Pesty Frigyes akad. r. tagról. Budapest, 1891. — 21. Magyarország egyházi földleírása a XIV. sz. elején. Budapest, 1892. I—II. k. és III. k. térkép. — 22. Magyarország róm. kath. egyházmegyéi a jelen időben. Budapest és Pozsony, 1892. — 23. Pozsony város története. Pozsony, 1892—1903. I—VI. kötet. — 24. Temes megye és Temesvár város története. Pozsony, 1896. I. k.

Őskor. IV. k. oklevelek Pesty gyűjtéséből. — 25. Pozsonyvármegye állatvilága, állatrajzi és állatgazdaságtörténeti monografia. Pozsony, 1902. — 26. Pozsony város utcái és terei. A város története utcá- és térnevekben. Pozsony, 1905. — 27. Haltenyésztési viszonyaink multja és jelene. Pozsony, 1899. — 28. Die Thierwelt und die Cultur. Pozsony, 1902. — 29. Adatok a tölgy és egyéb fák tenyésztete történetéhez Pozsonymegyében, Pozsony. — 30. Az európai művelődés kezdete és haladása. Pozsony, 1904. — 31. A pozsonyi káptalan történetéhez. Pozsony, 1903. — 32. Eine angebliche Binnenstrasse in Pannonien. Wien, 1888. — 33. Az ezeréves Magyarország. 1896. —

B) *Szak- és napilapokban közzétett vegyes dolgozatok.* — 1. *A Történelmi Adattárban*: 1. Külföldi tevékenység az egyházi monographiák terén. 2. Nagy-Becskek egyedirata. 3. A gyulafehérvári káptalan országos levéltárának Csanád egyházmegyére vonatkozó okiratai. 1871. 4. A megalakítandó délmagyarországi történeti és régészeti társulat eszméjéhez. 5. Borosjenő egyedirata. 6. A Zichy-család zselői levéltárának Délmagyarországra vonatkozó okiratai. 1872. 7. Csanád egyedirata, a csanádi püspökök javított és bővített névsorozatával. 1873. 8. A magyar nemzeti múzeum kéziratárának Délmagyarországra vonatkozó okmányai: a Protocollum Báthorianum. 9. Csiklova egyedirata. 1874. — 2. *A magyar orvosok és természetvizsgálók munkálataiban*: A barlangok palaeontologiai és történeti jelentőségéről, tekintettel a délmagyarországi barlangokra. 1872. (XVI. köt.) — 3. *A Magyar Államban*: 1. Nyílt indítvány egy elfelejtett történeti emlék ügyében, Sz. Gellért első csanádi püspök vértanu sirját illetőleg. 1874. 2. A starnbergi tó mellől. 1902. — 4. *Az Archaeologiai Értesítőben*: 1. Közlemények a magy. nemz. múzeum érem- és régiségosztályából. 2. Még egyszer a budavári Gellért-sir ügyében. 3. A Radvánszky-család régiséggyűjteménye. 1874. 4. Hazai régiség- és éremleletek. 5. Hazai leletek. 1875. — 5. *Az Egyetemes Magyar. Encyklopaediában* 1874. XII. köt. összesen 99 történeti, régészeti, életrajzi, földrajzi, családtani s egyéb cikket O. T. betűk alatt. — 6. *A temesvári tört. és régészeti Értesítőben*: 1. A zichi és vásonkeői Zichy-család idősb ága zselői levéltárának Délmagyarországra vonatkozó okiratai. 1875. 2. Délmagyarország, vagyis a csanádi püspökség egyházi állapotáról a XIV. században. 1891. — 7. *A Századokban*: 1. Jelentés a beszteczebányai városi levéltárról. 2. Feliratos új adat a régi Tibiscum helyfekvésére nézve. 1875. 3. Jelentés a pozsonyi központi levéltári bizottság működéséről. 1877. 4. Könyvismertetések 1878—86-ban a szörényi bánságról 1878, a magyar birodalom fali abroszáról 1879, az eltűnt régi vármegyékről 1881, a magyarországi várispán-ságokról 1882, Magyarország vizeinek multjáról és vízépitkezésének történetéről 1883, a lengyeli őskori telepről 1886, a dunai hajóhadakról. 1886. 5. Az Ajtony és Csanád-nemzetségek birtokviszonyai Délmagyarországban 1891. 6. A pozsonyi városház közsobra 1900. —

8. *Az Új Magyar Sionban*: 1. Pellegrino Rossi, Helfedt Revolution und Reaktion cz. műve után. 1876. június és júliusi füzetek. — 9. *A Pressburger Zeitungban* 117. évf.: 1. Die Urniederlassungen in unserem Vaterlande 118. sz. 2. Zur Frage der Wasserabnahme in Ungarn. 3. Das Steinbild am Pressburger Rathhause 1900. 4. Zur Frage des Standplatzes der einstigen Kapitelkirche im Pressburger Schlosse 1900. — 10. *A Westungarischer Grenzbotenban*: 1. Die Pyrenäenbahn 1880. 2. Zur Frage der Rassenvertheilung in Ungarn 1881. 3. In der ungarischen Niederebene 1880. 4. Im pontischen Becken. 1880. 5. In Aquincum. 1882. 6. Der Einfluss der Bodenformation auf die Rassenvertheilung in Ungarn. 1882. 7. Kann Pressburg die Donau verlieren? 1883. 8. Ungarns antike Metallindustrie. 1882. 9. Die Donau und Lanfranconis Werk über ihre Regulierung. 1880. — 11. *A Pozsonyvidéki Lapokban*: 1. Elnöki megnyitó beszédek a pozsonyvármegyei régészeti és történeti egyesület. 1879. és 1880. évi közgyűlésein. 45. és 35. sz. 2. Nagy Lajos halálának ötszázadik évfordulója. 1882. 3. A Csallóköz ármentesítése. 1883. 4. Pozsony tudományos tőkéje. 1883. 5. A hazai kő érdekében. 1883. 6. Adalékok Pozsonyvármegye helytörténetéhez, összesen 111 közlemény. — 12. *A Kath. Szemlében*: 1. Könyvismertetések. 1890 és 1893. 2. Nehány hét Egyiptomban. 1894. — 13. *A Nyugatmagyarországi Híradóban*: 1. Történeti emlékeink érdekében. 1896. 2. Régi utcanevek. 1896. 3. Beszéd a pozsonyi orvos-természettudományi társulatban. 1897. 4. Die Verbannten des ersten Kaiserreiches című mű ismertetése, 1897. 5. A praehistorikus kor embere. 1898. 6. Egy nagy mű (Mayer-féle Lexikon) és Magyarország. 1899. 7. Fali krónika, historia muralis, történeti emléktáblák ügyében. 1899. 8. Egy árpádkorszaki műemlék Pozsonymegyében. 1902. 9. Egy híres könyvgyűjtemény jegyzéke. 1902. 10. A Rómer-emlék. 1902. 11. A pozsonyi vár restaurációja ügyében. 1902. 12. A pozsonyi Klarissa-templom restaurációja alkalmából. 1902. 13. Hol álljon Pozsonyban Petőfi szobra? 1902. 14. A pozsonyi városi múzeum. 1902. 15. Magyar vonatkozású emlékek a külföldön. 1902. 16. Nevezetes pozsonyi találmány, új csipkekészítési mód. 1902. 17. A vitás tengerszemek. 1902. 18. Egy készülő oltárkép. 1902. 19. Értékes ajándék. A pozsonyi természettudományi egyesület múzeuma lepkegyűjteményének szaporodása. 1902. 20. Restaurált fényes műretek. A pozsonyi alamizna Sz. János kápolnája. 1902. 21. A pozsonyi liget. 1902. 22. Donner Ráfáel. Indítvány egy, e mesternek Pozsonyban állítandó emlék tárgyában. 1902. 23. Dicső Mátyás király. 1902. 24. A pozsonyi püspökség kérdése. 1902. 25. Pozsony szellemi élete. 1902. 26. A pozsonyi liget szűnyög-baja. 1902. 27. A pozsonyi régészeti és történelmi egyesület támogatása érdekében. 1902. 28. Kié a pozsonyvárosi főtemplom? 1902. 29. Suum cuique. A pozsonyi városi múzeum ügye. 1902. 30. A pozsonyi bor, történelmi tanulmány. 1902. 31. A kivándorlás. Törvényhozási megakadályozása érdekében. 1902. 32. A

reichstadti herceg, könyvismertetés. 1902. 33. Még egyszer a pozsonyi borról, két cikk. 1902. 34. Pozsony város rangja. 1902. 35. Pozsonyi ereklyék és a mit ezek hirdetnek. 1902. 36. Összármasunk, a rovásírás kutatása alkalmából. 1903. 37. Temetés vagy égetés? A temetés méltatása culturalis szempontból. 1903. 38. Magyar kulturtörténet. 1903. 39. A pozsonyi káptalan történetéhez, 3 cikk. 1903. 40. Az emberi kéz. A számrovás kérdéséhez. 1903. 41. A természetismerés befolyása a kulturhaladásra. 1903. 42. A nemzeti érzés fejlesztése. 1903. 43. A Duna. A szláv aspirációk jogosulatlanságának kimutatására. 1903. 44. Bábel és biblia. Delitzsch művének megjelenése alkalmából. 1903. 45. Khinai mesék. Ludwig Ernő alconsul művének ismertetése s felszólítás a khinai történeti források tanulmányozására magyar történeti szempontból. 1903. 46. Rablóhalászat. A halak és rákok védelmi ügyében. 1903. 47. A forrongó Balkán. A keresztény művelődés érdekében. 1903. 48. Memento. Érdemes pozsonyi út méltatása. 1903. 49. Furor Croaticus. 1903. 50. A pozsonyi dómtorony restaurálásának kérdéséhez. 1903. 51. Az új dómtorony kérdése. 1903. 52. A hidászterék átalakítása. A pozsonyi kulturpalota ügyében. 1903. 53. Tartozásunk, Balbi Jeromos pozsonyi prépostnak állítandó emlék ügyében. 1903. 54. A Fertő lecsapolása. Ellenvélemény a tervezett lecsapolás ügyében. 1903. 55. A mi jogos és igazságos volna. A pozsonyi műemlékek visszaszerzése ügyében. 1903. 56. A történelmi oktatás. 1903. 57. A müncheni 1903. évi műkiállítás. 1903. 58. A Liszt-hagyaték. 1903. 59. Az egyháztörténelem műveléséről. 1903. 60. Visszaemlékezés Kállay Bénire. 1903. 61. A magyarosodás a külföld szemében. 1903. 62. Göcz müncheni tanár vizrajzi műve. 1903. 63. A magyarországi kivándorlásokról a német sajtó. 1903. 64. Pozsony nincs Pozsony ellen. A tervezett pozsony-bécsi villamos vasut érdekében. 1903. 65. Erdélyen át Romániába. 1903. 66. Bukaresttől Konstantinápolyig. 1903. 67. Konstantinápolyban. 1903. 68. Mommsen Tivadar. Nekrológ. 1903. 69. Közjogi képtelenségek. 1903. 70. Fraknoi Vilmos. Római alapítványának méltatása. 1903. 71. Éghajlatunk. A pozsonyi klíma jellemzése. 1903. 72. Növényültetés, virágápolás. A virágcultus érdekében. 1903. 73. Pozsony város történeti jellege. Az utcák régi neveinek megtartása érdekében. 1903. 74. Tudományos attasék. Östörténetünknek chinai forrásokból való megvilágítása érdekében. 1903. 75. A könyv ereje. Coppée François: „La bonne souffrance“ cz. munkája magyar fordításának ismertetése. 1903. 76. A tudomány becsülése. 1904. 77. A német egység felbomlásának jelenségei. 1903. 78. Új utczanevek. Érdemes pozsonyiaknak utczanevekkel való kitüntetése ügyében. 1904. 79. A tótok magyar pruszlija. 1904. 80. A pozsonyi lepraeset alkalmából. 1904. 81. A Felbiger-utca. Felbiger János pozsonyi prépost méltatása. 1904. 82. Az orvos urak figyelmébe. Az emberi széles galandféreg Pozsonyban való jelentkezése. 1904. 83. A mi bizony barbárság. A hasznos állatok védelmének ügyében. 1904. 84. A Laj-

tán túl levő rész. A magyar gazdasági érdek ügyében. 1904. 85. A magyar kenyér. Skandináviában való terjesztése ügyében. 1904. 86. A sport elfajulása. 1904. 87. A sárga faj. 1904. 88. Lumnitzer-utca. Lumnitzer István pozsonyi orvos érdemeinek méltatása. 1904. 89. Városi krónikairás és még valami. 1904. 90. Városi ügyek huzavonája. Az új utcanevek ügyében. 1904. 91. Az alkohol ellen való harc. 1904. 92. Pozsony város magyar jellege. 1904. 93. A magyar propaganda. A magyar nyelv terjesztése ügyében. 1904. 94. Kulturalis kiegyezkedés. A magyar művelődés haladásának méltatása. 1904. 95. A tiszta város. Pozsony köztisztasági állapotának méltatása. 1904. 96. Tudományos teendőink. 1904. 97. Báró Horeczky Ferencz püspök. 1904. 98. Carnuntumban. 1904. 99. A pozsonyi Emericanum. Emlék. táblával való ellátása ügyében. 1904. 100. A városi sétatéren felállítandó szobrok ügyében. 1904. — 14. *Az Alkotmányban*: 1. Egy készülő oltárkép. Benecur festménye a lipótvárosi bazilika számára. 1902. 2. Mar Saha. Palestínai úti emlék. 1902. 3. A bergi királyi kastély. 1903. 4. Tó és erdő. 1903. — 15. *A Magyar Gazdaságtörténeti Szemlében*: 1. Az állatvilág s a gazdasági cultura. 1901. 2. A vadászat haszna és jövedelmezősége. 1901. 3. Állatgazdaságtörténeti adalékok. A hasznos vad tenyésztése. 1903. 4. A lótenyésztés története. 1905: — 16. *A pozsonyi orvos-természettudományi egyesület közleményeiben*: 1. Haltenyésztésről. 1899. 2. A tölgy történetéhez. 1900. 3. Vadászati kulturnép. 1902. 3. A természetismeret befolyása a kulturhaladásra. 1903. — 17. *Magyarország vármegyéi és városaiban*: 1. Pozsony megye természetes viszonyai. 1904. 2. Pozsony megye őstörténete. 1904. — 18. *Az osztrák-magyar monarchia írásban és képben*: Pozsony megye és város leírása. V. kötetben. — C) *Szerkesztés*. 1. Szerkesztette Szentklárayval együtt a *Történelmi Adattárt*. Temesvár és Budapest, 1871—1874 négy kötetben. 2. Dr. Henszlmann Imrével együtt az *Archaeologiai Értesítőt* 1875-ben. 3. Dr. Fischerrel és dr. Kornhuberral a Pozsonyi orvos-természettudományi egyesület Közlönyét 1901 óta. — A nagytudományú írónak imént felsorolt kétszáznál nagyobb számottevő művei közkézen forognak. Kérjük tagtársainkat, hogy ezen jeles férfiút az Akadémia II-ik osztályába rendes tagnak megválasztani kegyeskedjenek.

Dr. ERDÉLYI LÁSZLÓ pannonhalmi főiskolai tanárt és rendi levéltárnokot levelező tagul ajánlja **Karácsonyi János** r. tag. — A történetírás terén az események helyes összeállítása és világos előadása szintén érdem ugyan, de mégis sokkal kevesebb tudományos készültséget és kevesebb fáradságot követel, mint az események felkutatása és azok valóságának megállapítása. Ennélfogva a kutatónak és bírálónak érdeme is nagyobb. E szempontból bátorkodom a mélyen tisztelt Akadémia figyelmébe ajánlani dr. Erdélyi László pannonhalmi főiskolai tanárt és rendi levéltárnokot. Kutatói szorgalmát

mutatja, hogy a későbbi tömérdek oklevelet nem is számítva, a tatárjárás előtt írt és így ritkaságszámba menő okleveleinket, 23 darabban gyarapította. Az oklevelek bírálata és az események megállapítása terén pedig nagy készségszerű diplomatikusnak bizonyult. Újra bebizonyította a XI. századra tett szalavári levelek hamisságát s meghatározta koholásuk idejét. A régi írásmód ismeretével felfegyverkezve szerencsésen kiküszöbölt a pannonhalmi apátság történetéből is három későbbi koholmányt. De különösen nagy érdeme a bakonybéli oklevelek tüzetes megvizsgálása és azok korának meghatározása. *E tekintetben egészen övé az elsőség*, mert eddigelé azokat mind teljesen hiteleseknek és sokkal korábbiaknak tartottuk, és ha az ő bíráló szeme a kései vonásokat észre nem veszi, még sokáig rossz helyütt és rosszul használtuk volna ez oklevelek adatait. Ért azonban a hitelesen megállapított kútfők feldolgozásához is. A pannonhalmi apátság történetében meghatároz számos elpusztult vagy nevet változtatott falut, sőt hozzá mert fogni ahhoz is, hogy régi falvaink határainak s telkeinek nagyságát meghatározza s így régi területmértékeinket hozzávetőleg először ő állapítja meg. Főbb műveinek jegyzéke különben a következő: Szerémi György emlékirata. Történelmi forrástanulmány. Budapest, 1892. — Magyarország történelme. I. k. A mohácsi vészig. Temesvár, 1900. — A pannonhalmi apátság megalapítása. (A pannonhalmi Szent Benedek-rend története. I. köt. 39—55. ll.) — A pannonhalmi alapítólevél hitelessége. (U. o. 56—111. ll.) — A somogyi tizedek s a velők kapcsolatos egyházjogi kérdések. U. o. 144—190.) — Az apátság birtokai. (U. o. 191—336. ll.) — A monostor belső élete és külső hatása. (U. o. 524—560. ll.) — A zalavári apátság legrégebbi oklevelei. (U. o. VII. k. 451—508. ll.) — A bakonybéli apátság Árpádkori oklevelei. (U. o. VIII. k. 219—266.) — A tihanyi apátság népeinek 1211. évi összeírása. Nyelvtudományi Közlemények. 1904. decz. füzet.

Dr. MAHLER EDE budapesti egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja **Hampel József** rendes tag. — Miként az elmúlt években, úgy most is és pedig ötödször bátorodom a tekintetes Akadémiának a II. osztály tört. alosztályában levelezői tagságra ajánlani dr. Mahler Ede urat, a M. Tud.-Egyetem magántanárát és a N. Múzeum régiségosztályának tisztviselőjét. A nagyképzetszerű tudós bőséges érdemeket szerzett e kitüntetésre irodalmi munkásságával, melyről a tek. Akadémia színe előtt tartott előadásokban is számot adott. Munkássága több évtizedre terjed és pontos bibliographiai kimutatásokat volt szerencsém réla korábbi ajánlásaimhoz csatolni. Az elmúlt években kiadott műveire és értekezéseire nem szükséges itt újból visszatérni; azok — a mennyiben nagyszámuk külföldi nyelven íródott — az európai szaktársak kezénél vannak és mind szerzőjüknek, mind szerzőjük hazájának becsületet szereztek. Ezúttal csupán az utolsó

évben közzétett értekezéseire hívom föl a tekintetes Akadémia kegyes figyelmét és lajstromukat idezárom. A) Magyar nyelven irt értekezései 1. Babylonia és Assyria (Budapesti Szemle 1904 jan. és febr. füz.). — 2. A legrégebb törvénygyűjtemény (Ethnogr. 1904.). — 3. Egyiptomi művelődési elemek a bibliában. 1904. — 4. Az egyiptomiak mathem. és astronom. ismeretei (Math. és Physik. Lapok 1904.). — 5. Naptáradatok művelődéstörténeti jelentősége (felolvasatott a M. Tud. Akadémia II. osztályának 1905 február 6-án tartott ülésében.) — 6. Kisebb közlemények (Budapesti Szemle; Arch. Értesítő; Nyelvör; Ethnographia stb.). B) Idegen nyelven irt értekezései: 1. The subject of Easter at the councils of Nice and of Antioch. (Proceed. of the Society of Bibl. Arch. 1904. May and June). — 2. Beitrag zur Chronologie und Geschichte des alten Reiches der Aegypter. (Orient. Literaturzeit 1904.). — 3. Die Sothis- und Monddaten der alten Aegypter (u. o.). — 4. La religion et les dates calendriennes de l'ancienne Égypte (sajtó alatt.).

ROHONYI GYULA volt országgyűlési képviselőt a történelmi osztályba *levlező* tagnak ajánlja **Zsilinszky Mihály** r. t. Ajánlását a következőkben indokolja: 1. Rohonyi Gyula 1896-ban megírta: *A honfoglalás történetét* önálló forrástanulmányok alapján, s e művében feldolgozta a középkori *arab geographusoknak* a magyarokra vonatkozó összes adatait is. Művéről a napi sajtó az elismerés legmelegebb hangján nyilatkozott az *összes magyar és német* napilapokban. A szakkritika még a külföldön is (Anthologia Italiana, Historische Rundschau) az elismerés legszebb módjában méltatta a hosszú évek szorgalmas kutatásait, tanulmányokat és az élesesű kritikát. — 2. *A jog és államtudományok* terén Rohonyinak számos czikke jelent meg a szaklapokban (Jogtudományi Közlöny, Ügyvédek Lapja, Politikai Szemle stb.), különösen az utóbbi években a „Jogállam“ című lapban, melynek szerkesztő-bizottságában is benn van. Itt megjelent nagyobb szabású értekezései: „A felségjogok és a nemzeti törekvések a hadügyekben“, „A főrendiház tagjainak összeférhetlenségéről“ stb., melyek az összes napilapok által bő kivonatban ismertettek és méltattak. — 3. Mint *országos képviselőnek* pedig munkálkodása főleg a *parlament reformra* vonatkozó codifikáló működésével tűnik ki. Névszerint: 1. Rohonyi tervezte s az ő tervezete alapján lett megalkotva a *Házszabályok I. és II. része* (alakulás, igazolás, bíraskodás), úgy a hogy ma érvényben van. — 2. Ő tervezte s az ő tervezete alapján fogadtatott el az „Összeférhetlenségről“ szóló törvény (1901. XXIV. t.-cz.). — 3. Ő tervezte a kormány által 1902 december 31-én benyújtott törvényjavaslatot: *A főrendiházi tagok összeférhetlenségéről*, mely mindeddig letárgyalva nincs. — 4. Ő dolgozta ki az összeférhetlenségi ügyekben a képviselőházból alakítandó „*incompatibilitási jury*“ eljárását szabályozó

perrendtartást. — 5. Végül ő volt a fenti javaslatoknak nemcsak tervezője, de úgy az illető bizottságokban és a Házban *előadója*, valamint a Szapáry-féle vesztegetési ügyben kiküldött *parlamenti bizottságnak elnöke.*

Dr. SEBESTYÉN GYULÁ-t, a M. N. Múzeum Széchenyi orsz. könyvtára kéziratárának örét, a M. Néprajzi Társaság főtitkárát, az „Ethnographia“ cz. folyóirat egyik szerkesztőjét, a M. T. Akadémia nyelvtudományi és irodalomtörténeti segédtagját a II. B) osztályba *levelező tagnak* ajánlja **Csánki Dezső** r. tag. — Dr. Sebestyén Gyula több mint másfél évtized óta fejt ki rendkívüli szorgalommal és termékenységgel, tárgya iránt való igaz odaadással, sokoldalú, eredményekben gazdag tudományos tevékenységet, a melynek elismerésül a mult évben Katona Lajos és Munkácsi Bernát őt az I. B) osztálynak levelező-tagsággal leendő kitiüntetésre melegen ajánlották. Csupán egy szón mult akkor, hogy az Akadémia e méltó kitiüntetését az érdemes tudósnak meg nem adta. Részemről mély tisztelettel ismétlem meg most ez ajánlást s a II. osztály B) alosztályába mint történetkutatót ajánlom őt. Mert ha Sebestyén Gyula úgyis mint ethnologus, úgyis mint irodalomtörténet-író és történetíró egyaránt becsülettel megállja helyét s előbbre viszi a tudományt, melyet művel, — munkálkodásában mégis mindig az ő mély, részletekre kiterjedő, éles megfigyelő és ítélő tehetséggel párosult történelmi tudása vezeti. A magyar történelem legrégebb, leghomályosabb s a kutatóra nézve bizonyára egyik legnehezebb korszakának: az őskornak művelésében találja kedvét. Ebben a homályos világban sokoldalúnak, egyszerre ethnologusnak, irodalomtörténet-írónak, nyelvésznek és történetírónak kell lennie annak, a ki állandó értékű eredményeket akar elérni. Sebestyén Gyula ilyen sokoldalú kutató. Művei olykor irodalomtörténeti formában kerülnek ugyan az olvasó elé s ezéjjai — úgy látszik — szintén irodalomtörténetiek. De, mint azt e tudomány modern iránya megköveteli, teljes ismeretével és öntudatos fölhasználásával dolgozik ő az általa is tisztázott műveltségtörténelmi és köztörténelmi adatoknak és vonatkozásoknak, a melyekkel a maga éles kritikai módszere szerint műveit szépen és szilárdul megépíti. Ezért van, hogy mikor irodalomtörténetünk kezdeteit: monda-költészetünket taglalja, a mondák fentartóinak: a régi krónikásoknak, mondaköltőknek s az énekmondóknak személyi és tárgyi viszonyait is megvilágítani és a maguk korába helyezni törekszik. S e munkálkodásával az Árpád-kori történelmi kútfők genesisének megállapításában is becses, eredeti munkát végez. Mint tavalyi ajánlója is elmondják, harmadéve jelent meg a Kisfaludy-Társaság kiadásában: *A Regösök* című műve, mely a *Regös Énekek* cz. kötettel együtt „a maga nemében mintaszerű alkotás s díszére válik tudományos irodalmunknak. Hét vármegye területén 179 községben figyelte meg az érdemes szerző a

regölést s míg a közölt énekek hű phonetikai följegyzésükkel, tartalmukkal, valamint bő tárgyi és nyelvi magyarázataikkal a magyar népköltés egyik legbecsesebb gyűjteményét alkotják, a hozzájuk fűződő fejtegetések, különösen pedig a regösök történeti emlékeire s a regölés összehasonlító és történeti néprajzára vonatkozók“ a tárgy messze távolba visszanyuló műveltségtörténelmi háttérét világítják meg. Tavaly került ki sajtó alól: *A magyar honfoglalás mondái* című műve, melyet annak idején „bíráói (Szilády Áron, Beöthy Zsolt és Zichy Antal) a Kisfaludy-Társaság millenniumi-díjával való kitüntetésre érdemesítették. E mű a magyar honfoglalásra vonatkozó hagyományoknak s történelmi emlékeknek forrásait, továbbá az első bejövétel hun mondáit tárgyalja, bőven és alaposan foglalkozva különösen a honfoglalók történetével, az énekmondókkal, krónikásokkal, a hunmagyar eredet mondájával s Attila és Csaba mondanakörével is.“ E két nagyobb munkájának egyes, jelentősebb részleteit különféle szakfolyóiratokban megjelent becses értekezésekben fejtette ki. Ugyane körből való egy másik, már sokak által fejtegetett tört. kütfő-kérdés is: *Ki volt Anonymus?*, melyet szintén nagy eredetiséggel, tudással, találékonysággal, kritikával és a tárgyba való elmélyedéssel igyekezett megoldani. *A székelyek neve és eredete* című nagyobb tanulmánya is rokon kutatások gyümölcse, valamint legújabbban: *Rovás és rovásírás* címen írott dolgozatai, melyekben széleskörű ismeretekkel, igazi tudományos módszerrel bonczolgatja, rakja össze és mutatja be ezt a tudakosság által ferde irányba vonszolt s helytelen világításba állított tudományos kulturkérdést. S minden művében az étellel való összekötötést keresi. Ez az alapja és egyszersmind próbája is tudományos és írói sikereinek. Ebbeli eljárásának legfényesebb példája éppen a rovás és rovásírás, különösen pedig a „barázdoló írás“ (bustrophedon) s a jobbról-balra irányuló írásrendszerek eredetének, az emberi művelődés ezen egyik legfontosabb alapvető kérdésének tisztázása, mely az európai szaktudósoknak — a magyar tudományosság nagy tisztességére szolgáló — elismerésével is találkozott. E tudományos munkáival és működésével dr. Sebestyén Gyula, igaz meggyőződése szerint, bőven rászolgált arra, hogy első tudományos intézetünk, mint *kiváló, sokoldalú történet- és műveltségtörténet-kutató* levelező tagjai sorába iktassa. A férfikora delén álló, tevékeny és nagy munkabírású tudós munkásságától, közreműködésétől még szép és tartalmas műveket, becses eredményeket várhat Akadémiánk, a mely tehát kitüntető választásával neki a multa nézve a méltó elismerést, a jövőre nézve pedig a szükséges buzdítást adhatja meg. — **UGYANÖT** levelező tagnak ajánlja **Tagányi Károly** l. t. Dr. Sebestyén Gyulát mély tisztelettel ajánlom a M. Tud. Akadémia levelező tagjának, a ki rövid nyolcz év alatt szokatlanul termékeny s eredményekben is gazdag munkásságot fejtett ki. A magyar történelem, irodalomtörténet, művelődéstörténet és ethnographia terén

működik egyszerre, de e sokoldalú tevékenység mégis meglepően egyöntetű, mert tulajdonképen csak egy kérdésnek: az ősi magyar kultúra problémájának van szentelve. E szerfölött súlyos kérdést forgatja ő szüntelen, mindenféle oldalról, különböző nyilvánulásaiban, az útjába eső nehézségeknek s akadályoknak becsületes objectivitással soha ki nem térve, sőt inkább széleskörű s alapos tudással, mélyreható s éles kritikával, kifogyhatatlan találékonysággal, fürge s tösgyökeres magyar eszejárásával merészen száll velük szembe. Ama ritka tudósok közé tartozik, kiknek még hibái sincsenek tanulság nélkül, mert ezek is érdekes tehetségének eredetiségét tükrözik vissza. A mi most már munkásságának tudományos eredményeit illeti, azok röviden a következők. A *székely kérdéstről* (1897 óta) írt nagyobb tanulmányai és cikkei: új adatokat s új szempontokat vittek bele, nemcsak a székelyek eredetének, de egyúttal a hun-avar-magyar-székely kapcsolatnak bonyolult kérdésébe. „*Ki volt Anonymus?*“ (1898) című könyvével nagy feltűnést keltett s még ellenfelei is kénytelenek bevallani, hogy az Anonymusról szóló eddigi összes magyarázatok közül messze kimagaslik. „*Regös Énekek*“ (1902) című könyvében, mindenekelőtt 179 községből, nagy fáradtsággal, leleménnyel és tudással gyűjtötte össze a magyar népköltésnek e legrégebb s leghomályosabb emlékeit. Viszont „*A Regösök*“ (1902) című magyarázó kötetben, az összegyűjtött emlékeket, beható történelmi, irodalomtörténeti és néprajzi vizsgálatok s összehasonlítások segítségével, apróra szétboncsolja, a homálytól megtisztítja és megmagyarázza s ezeknek alapján két fontos eredményre jut. Egyfelől a regös énekek gondolatvilágát, annak forrásáig: az assyr-babyloniai kultúráig vezeti vissza; másrészt újra fölvetvén új oldalról a hun-avar-székely kapcsolat kérdését, az Árpád-kori regösök, énekmondók s jocularok foglalkozását s eredetét nyomozza és arra a meglepő eredményre jut, hogy mindezek voltaképen a pogány magyarság papjainak, sámánjainak utódai voltak, a mi aztán ősi kulturánknak egy eddig teljesen homályban lévő pontjára: a pogány magyar vallásra is fényt vet. A „*Rovás és rovásírás*“ (Ethnographia és Magy. Könyvszemle 1903, 1904) című tanulmányorozata tömérdek becses s ismeretlen adatot gyűjt egybe: a számrovások, tulajdonjegyek (tamgák) és rovásírások köréből. E kutatásai során fedezte föl Hamburgban a székely rovásírás legfontosabb emlékét: Telegdi kéziratát, melynek alapján a székely írásjegyek hitelességét megállapította s ezzel ősi kulturánknak egy sokat vitatott kérdését végérvényesen eldöntötte; másrészt pedig a különböző rovásírások technikájából rájött a jobbról balra való írás eredetére is, mely fölfedezése aztán Európaszerte föltűnést keltett. Végül „*A magyar honfoglalás mondái*“ (1904) című munkájának eddig megjelent első kötetében, eddigi kutatásainak eredményeit összegezi: a magyarok eredetéről, a honfoglalók kulturájáról, a régi magyar énekmondókról s ezen az alapon tüzetes vizsgálat

alá veszi a hun-magyar eredet mondáit, Attila és Csaba monda-körét. Valóban e rendkívül becses munkásságnak fele is elég volna arra, hogy a M. Tud. Akadémia dr. Sebestyén Gyulát levelező tagjai sorába iktassa, s hogy ezzel is, az ősi magyar kulturának e fáradszatólatlan s energikus kutatóját újabb és újabb fölfedezésekre s diadalokra buzdítsa és segítse!

A II. OSZTÁLYBA.

KÜLSŐ TAGNAK:

Gróf NANI-MOCENIGO FÜLÖP velencei patriciust s kiváló történést *kültagnak* ajánlja **Óváry Lipót** lev. tag. — Nani-Mocenigo Fülöp különösen Velence történetére vonatkozólag több igen érdekes munkával gazdagította az irodalmat. Nagy előszeretettel foglalkozik a velencei köztársaságnak Magyarországhoz való viszonyával. Legújabbán egy igen becses monographiát adott ki „*Veneziani ed Ungheresi fino al secolo XV°*” cz. alatt, a melyre különösen felhívom a tek. Akadémia figyelmét. Nagyszámú művei közül kiemelem a következőket: *Capitolare dei signori di nutte*. Velencei törvények 1259-től 1341-ig. Velence, 1877. — *Cenni storici e genealogici sulla famiglia Nani*. Paisa, 1876. — *Stemma e bandiera di Venezia*. Venezia, 1883. — *Del castello di Cadore*. Venezia, 1884. — *Tripoli e i Veneziani*. Venezia, 1885. — *Della politica contumacia*. Venezia, 1886. — *Della letteratura Veneziana nel secolo. XIX. II. kiadás*. 1901. — *Giacomo Nani*. *Memorie storiche*. Venezia, 1893. — *Agustino Nani*. *Ricordi storici*. Venezia, 1894. — *Del dominio napoleonico a Venezia*. Venezia, 1896. — *Della ribellione di Candia*. Venezia, 1902. — *Fonti storiche veneziane*. Venezia, 1903. — *Fonti storiche veneziane in rapporto con la storia fiorentina*. Venezia, 1903. — *Veneziani ed Ungheresi fino al secolo XV°*. Venezia, 1905.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

RENDES TAGNAK:

ILOSVAY LAJOS I. t. bölcsészet-doctort, a kir. Józsefműegyetem ny. r. chemia-professorát *rendes tagul* ajánlja **Than Károly** r. tag. — Ajánlott 1891-ben választatott meg az Akadémia levelező tagjává. Ezóta kifejtett szaktudományos munkásságáról tájékoztat nyujtanak következő dolgozatai: *Őnálló vizsgálatok*: — 1. *Levegőben égéskor keletkező nitrogentartalmú melléktermékek mennyiségi meghatározása*. Értekezések a természettudományok köréből XXIII. (U. c. Bull. de la societ. chim. de Paris 1894.) — 2. *Adalék a kaliumnitrít, általá-*

ban a vízben oldható nitríték térfogatosságra elemzéséhez. Természettud. Közl. XXV. p. pótfüzet. — 3. *Über das in der Luft und in den atmosphärischen Niederschlägen vorkommende Wasserstoff-hydroxyd*. Berichte der deutschen chem. Gesellschaft. — 4. *Über den unmittelbar oxydierenden Bestandtheil der Luft*. A Smithsonian Institution Hodgkins-díjaira hirdetett nemzetközi pályázaton dícséretre méltatott dolgozat. — 5. *Adalék a levegő összetételéhez*. Math. és Term.-tud. Értesítő XII. k. — 6. *Az ozon és ammonia egymásra hatásakor keletkező termékekről*. Math. és Term.-tud. Értesítő XII. k. 1894. (U. e. Bericht der deutsch. chem. Gesellsch.) — 7. *A hydrogenperoxyd új kémszere*. M. chem. folyóirat I. évf. 1895. (U. e. Ber. d. d. chem. Gesellsch.) — 8. *Hydrogenperoxyd és salétromos sav egymásra hatása nagyon hig oldatban*. M. ch. folyóirat I. évf. (U. e. Ber. d. d. chem. Ges. 1895.) — 9. *A torjai Büdösbarlang levegőjének chemiai és physikai vizsgálata*. Kiadta a K. M. Természettud. Társulat 1895. — 10. *A phenylendiaminok mint az ozon kémszerei*. M. chem. folyóirat V. évf.) — 11. *Acetylen kimutatásához ammoniás cupro-oldat-készítés hydroxylammal*. U. ott V. évf. (U. e. Ber. d. d. chem. Ges. XXXII. évf.) — 12. *A hydrazinnal készített ammoniás cupro-oldat sajátosságai*. M. chem. foly. 1900. — 13. *Új adat a budai keserűvizek alkotásához*. Földtani Közöny 1896. — 14. *A Balaton vízének chemiai vizsgálata*. Magyarul és németül a M. Földrajzi Társaság Balaton-bizottságának kiadásában. — 15. *A Margit-gyógyforrás újabb vizsgálata és képződésének körülményei*. Földtani Közöny XXVIII. k. (németül is megj.). — 16. *A budai keserűvizek eddig ki nem mutatott alkotásai*. Term.-tud. Közl. XVIII. pótf. — *Közérdekű értekezései*: 1. *Budapest ásványos vizei és fürdői*. Az Osztr. Magy. Monarchia irásban és képből. — 2. *Szénvegyületek mesterséges előállítása és synthesise*. K. M. Term.-tud. Társ. Emlékkönyve. — 3. *A szerves chemia hajdan és most*. K. M. Term.-tud. Társ. Közl. XXIII-ik pótfüzet. — 4. *Az okszerű táplálkozás*. Term.-tud. Közl. 286-ik füzet. — 5. *Lavoisier emléke*. Akad. Értesítő. 1894. — 6. *Nendtvich Károly emlékezete*. Akad. Értesítő. VI. k. — 7. *Bunsen Rob. Vilmos. M. chem. folyóirat 1869*. — 8. *Emlékezés Berthelot 50 éves jubilaumára*. Akad. Ért. 1902. és Magy. chem. folyóirat. 1902. Sajtó alá rendezi „Bevezetés a szerves chemiába” című sorozatos előadásait. Önálló vizsgálatainak egy része, mint ez összeállításból kitűnik, érzékeny analitikai reakciókat és érdekes chemiai átalakulásokat állapít meg. A 4. és 9. sz. dolgozatok megfigyelések alapján keletkezett nagyobb szabású monographiák. A többiek hazánk természeti viszonyainak ismertetésére vonatkozó értékes vizsgálatok. Közérdekű értekezései, emlékbeszédei és alkalmi beszédei, melyeket mint műegyetemi rector és az Orsz. Közegészségi Egyesület elnöke tartott, tudományos szellemtől áthatottak és buzdító hatásúak. Hazai kulturánk fejlődésére hathatós befolyással volt tanári és rectori működése, mialatt két nagyobb szabású chemiai laboratoriu-mot létesített. E tekintetben kiváló tevékenységet fejtett ki, mint

a K. Magy. Természettud. Társ. chemiai-ásványtani szakosztályának jegyzője, különösen pedig mint a M. Chemia folyóirat és mellékleteinek szerkesztője, melynek érdekeit kilenczedik éve nagy gondnal és önzetlen odaadással ápolja. Ennek köszönhetjük, hogy jelenleg már kisebb chemiai kézikönyv-irodalmunk létesült, és hogy a később talán nagyobb szabásúvá váló chemiai szakközlöny alapja megszilárdult. Működésének e vázlatos ismertetése is eléggé felderíti kiemelkedő munkásságának lényegét, melylyel hazai tudományos kulturánk haladását hathatósan előmozdította. Ez alapon méltányosnak tartom, hogy az Akadémia tevékenységének elismerésül és további buzdításul Ilosvay Lajos lev. tagot rendes tagjai sorába iktassa. — **UGYANŐT** rendes tagnak ajánlja **Wartha Vincze** r. tag. — Dr. Ilosvay Lajos 1891 óta a M. Tud. Akadémiának levelező tagja. Nemcsak az egyetemi tanítás, hanem az önálló tudományos kutatás terén is nagy érdemeket szerzett. Dolgozatai a külföld figyelmét is nagy mértékben magukra vonták. Azonkívül a Magyar Chemia folyóirat 9 éven át való lelkiismeretes szerkesztésével hozzájárult a magyar tudományos irodalom emeléséhez. — Irodalmi működését levelező taggá választatása utáni időszakban az előbbi ajánlás sorolja elő.

LEVELEZŐ TAGNAK:

BODOLA LAJOS budapesti műegyetemi ny. r. tanárt *levelező* tagnak ajánlják **König Gyula** r. és **Kürschák József** l. tagok. — Bodola Lajost, a m. kir. József-műegyetemen a geodézia ny. r. tanárát *levelező* tagnak ajánljuk. Bodola egy fontos műszaki tudománynak buzgó és alapos művelője mind a gyakorlatban, mind a szakirodalomban. Gyakorlati tudományos működéséből kiemeljük, hogy 1891-ben a Sághegyen ő végezte a br. Eötvös Loránd geophysikai vizsgálataihoz szükséges astronomiai megfigyeléseket, hogy 1899—1900-ban ő dolgozta ki a „Mértékekről és a mértékek ellenőrzéséről” szóló törvényjavaslatot, valamint hogy ő tervezte és szerelte föl az Erzsébethid parti építményeiben mutatkozott parányi mozgások mérésére szolgáló műszereket és berendezéseket. Rendkívül termékeny irodalmi működésének teljes felsorolása helyett legyen szabad a tek. Akadémia figyelmét egyrészt arra a nagybecsű értekezésére felhívni, mely 1893-ban „A prizmatikus tükörrendszerekről és a három. élű prismákról, különös tekintettel a szögkitűzésre” czímen a Magyar-Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyében jelent meg, s melyet a mérnök-egylet a Hollán-pályadíjjal koszorúzott, másrészt „A mérési hibák elmélete és a legkisebb négyzetek módszere” czímű művét felemlíteni, mely e napokban jelenik meg mint a Mérnök- és Építész-Egylet Könyvkiadó Vállalatának egyik kötete. — Bodola széleskörű tudományos működése nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is a legnagyobb elismerésben részesült. 1895-ben és 1900-ban ő képviselte a magyar

kormányt a párisi Conférence générale des Poids et Mesures-ön. 1894 óta a Comité international des Poids et Mesures választott tagja és előadója. 1896 óta az Association Géodésique internationale állandó bizottságának tagja. A párisi kiállításon geodéziai műszereit hors concours oklevéllel tüntették ki. — A tek. Akadémia számára is nagy nyereség volna, ha e jeles szaktudóst legvelező tagjának választaná.

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK:

Dr. LÖRENTHEY IMRE egyet. cz. rk. tanárt a III. osztály B) alosztályába *levelező* tagnak ajánlja **Entz Géza** r. tag. Dr. Lörenthey Imre 1890-től kezdve kitartó és eredményes tudományos munkásságával úgy hazánkban, mint ennek határain túl is ismert és becsült nevet érdemelt ki a palaeontologia és geologia művelői között. Nagyszámú dolgozatai, melyek részint Akadémiánk kiadványaiban, részint bel- és külföldi szakfolyóiratokban jelentek meg, mindannyian bizonyosságot tesznek nemcsak, mint bűvárnak, ernyedetlen szorgalmáról, hanem egyszersmind tanulmányainak egyre mélyebbre ható alaposságáról. A szaktárgyamhoz legközelebb álló munkái sorából különösen kiemelendőnek tartom a kihalt felsőbbrendű rákokról (Decapoda) közölt több rendbeli beható vizsgálatait, melyek őt e téren a szaktekintélyek közé emelték, továbbá Budapest pannoniai (ifjú harmadkori) Mollusca-faunáját tárgyaló terjedelmes és alapos monographiáját, mely 1902-ben a „Palaeontographica”-ban jelent meg. Ezen immár másfél évtizedre terjedő szakadatlan tudományos munkásság, melynek terjedelméről az alábbi irodalmi jegyzék ad világos képet, teljes mértékben érdemes arra, hogy Akadémiánk *Lörenthey Imrének*, tagjai sorába való felvétellel, elismerésének kifejezést adjon s ezen kitüntetéssel tudományos bűvárlatainak folytatására buzdítólag hason. — **UGYANŐT** *levelező* tagnak ajánlja **Koch Antal** r. tag. Lörenthey kiváló szorgalommal és alapos szakértelemmel már 1890 óta szakadatlanul, évről-évre behatóbban és eredményesebben foglalkozik a palaeontológiával és vele kapcsolatosan a geológiával is. Ezen szaktudományok tág köréből eddigelé már 32 kisebb-nagyobb dolgozata jelent meg magyar és német nyelven, s ezek között több igen becses monographia Budapest vidékének kövesedett rákjaira és ifjú harmadkori puhatestű maradványaira vonatkozólag, melyek jó hírét hazánk határain túl is annyira megalapították, hogy évek óta Európa több múzeumából és hírneves palaeontologusok küldenek neki anyagot fölülvizsgálásra és földolgozásra. Utóbbi munkája terjedelmes volta és a hozzácsatolt kövülettáblák nagy száma miatt csak német nyelven jelenhetett meg a legtekintélyesebb külföldi palaeontologiai folyó-

iratok egyikében, a „Palaeontographica“-ban. Sajtó alatt van négy terjedelmes tanulmánya és munkában „A baróthi hegység geologiai és palaeontologiai viszonyai“ czimű monographia, melynek egy „Baróth környékének földtani viszonyai“ czimű részét 1900-ban a kir. m. Term.-tud. Társulat pályadíjjal tüntette ki. Munkálatainak kiválóbb részét eddig is Akadémiánkhoz nyújtotta be és ennek folyóirataiban jelentek is meg; nagyobb részük a magyarhoni Földtani Társulat és a m. kir. Földtani Intézet kiadványaiban látott napvilágot. Lörenthey mindezeknél fogva a hazai palaeontológiának máris olyan jeles művelője, hogy jó lelkiismerettel ajánlhatom őt a tek. Akadémia nagybecsű figyelmébe. Az Akadémia kitüntető elismerése bizonyára még intenzívebb tudományos tevékenységre fogja sarkalni őt és joggal várható, hogy még igen sok és jeles művel fogja gazdagítani hazai palaeontologiai és geologiai szakirodalmunkat. Munkáinak jegyzéke a következő:

1. A nagymányoki (Tolnam.) pontusi emelet és faunája. A m. kir. Földt. Int. Évkönyve. IX. 2. füz. 1890. Ugyanez német nyelven, ugyanott. — Adatok az erdélyi tőzegtelepek faunájához, Orv. Term.-tud. Értesítő. Kolozsvár. XIV. 1893. Németül is ugyanott. — 3. A szegzárdi, nagymányoki és árpádi felsőpontusi lerakódások és faunájok. M. kir. Földt. Int. Évk. X. k. 4. füz. 1893. Németül is ugyanott. — 4. Gált és Hidegkút nagyküüllőmegyei helységek pontusi faunája. Orv. Term.-tud. Értesítő. Kolozsvár. XVIII. 1893. Ugyanott német nyelven is. — 5. Jelentés az erdélyi Múzeum-Egylet megbízásából 1891 nyarán tett földtani kirándulásainak eredményeiről. Orv. Term.-tud. Értesítő. Kolozsvár. XVIII. 1893. Ugyanott németül is. — 6. Adatok Szilágymegye és az erdélyi részek alsó pontusi lerakódásainak ismeretéhez. Ugyanott németül is. — 7. Kurd tolnamegyei helység pontusi faunája. Földtani Közöny. XXIV. 1894. Ugyanott németül is. — 8. Adatok Hidasd baranyamegyei helység felsőpontusi faunájához. Ugyanott németül is. — 9. A kolozsvári széntelep. Földt. Közl. XV. 1895. Német nyelven is. — 10. Néhány megjegyzés a „Lithiotis“ kérdéséhez. Természetrzaji Füzetek. XVIII. 1895. Németül is. — 11. A székelyföldi szénképződés földtani viszonyairól. Orv. Term.-tud. Értesítő. Kolozsvár. XX. 1895. Ugyanott németül is. — 12. Újabb adatok Szegzárd felsőpontusi faunájának ismeretéhez. Természetrzaji Füzetek. XVIII. 1895. Ugyanott németül is. — 13. Újabb adatok a székelyföldi szénképződés földtani viszonyairól. Orv. Term.-tud. Értesítő. Kolozsvár 1895. Ugyanott német nyelven is. — 14. Néhány észrevétel a Papirothecáról. Földt. Közl. XXV. 1895. Németül is. — 15. Khinai palaeozoos kőzetek microscopikus vizsgálata. Gróf Széchenyi Béla keletázsiai útjának tudományos eredménye. III. k. Budapest, 1895. Ugyanott németül is. — 16. Adatok Magyarország harmadkorú rákfaunájához. Math. Term.-tud. Értesítő. 1897. XV. Németül: Math. u. Naturwiss. Berichte aus Ungarn. XIV. 1898. — 17. Adatok Magyarország harmadkorú rákfaunájához. Math. és Term.-tud. Közlemények. XXVII. 1897. — 19. Új

Ranina-faj Algirből (*Ranina brevissima Lörenth.*). Ugyanott. XXVII. 1897. Németül a Természetrajzi Füzetekben. XXI. 1898. — 19. Adatok Kressenberg rövidfarkú rákfaunájához. Math. és Term.-tud. Közlemények. XXVII. 1897. Németül a Term.-rajzi Füz.-ben. XXI. — 20. Sepia a magyarországi harmadkorú képződményekben. Math. és Term. tud. Értesítő. XVI. 1898. Németül a Mitth. u Naturwis. Berichte. XV. k.-ben. — 21. Foraminiferen der Pannonischen Stufe Ungarns. Neues Jahrb. f. Min. Geol. u. Poläont. 1900. II. — 21. Magyarország talajnemeinek eloszlása mésztartalom szerint. Egészség 1899. — Újabb adatok Magyarország harmadkorú rákfaunájához. Math. és Term.-tud. Közlemények. XXVII. 1899. Németül: Math. u. Naturwiss. Berichte aus Ungarn. XXVII. 1902. — 24. „Andorina“ és „Daránia“ két új rák-nem Magyarországból. Math. és Term.-tud. Közl. XXVII. 1899. Németül: Math. u. Naturwiss. Ber. XVII. 1902. — 25. Die pannonische Fauna von Budapest. Palaeontographica. B. XLVIII. Stuttgart, 1902. — 26. Két új teknős-faj a kolozsvári eocén képződményekből. Földt. Közl. XXXIII. 1903. Ugyanott németül is. — 27. A szarmata és pannoniai képződményeket áthidaló rétegeknek egy classikus lelethelye Magyarországon. Földt. Közl. 1903. Németül is. — 28. Néhány megjegyzés az *Orygoceras Fuchsi Kittl* sp.-ről. Földt. Közl. 1903. Ugyanott németül is. — 29. Pyrgulifera tömeges előfordulása a lábatlani eocénben. Földt. Közl. 1893. Ugyanott németül is. — 30. Pteropodás márga a budapesti óharmadkori képződményekben. Földt. Közl. 1903. Ugyanott németül is. — 31. A rákosszentmihályi Sashalom kavicsainak koráról. Földt. Közl. XXXIV. 1904. Ugyanott német nyelven. — 32. Palaeontologiai tanulmányok a harmadkorú rákok köréből. Math. Term.-tud. Értesítő. XXII. 1904. Németül: Math. u. Naturwiss. Berichte . . . XXII. 1905. — Sajtó alatt vannak: 33. Néhány adat Magyarország harmadkorú rákfaunájához. Math. és Term.-tud. Közl. 1905. XXVIII. — 34. Adatok Sardinia harmadkorú rákfaunájának ismeretéhez. U. ott. — 35. Adatok Egyiptom óharmadkori rákfaunájához. U. ott. Mind a három értekezés németül: Math. u. Naturwiss. Ber. aus Ungarn XXII. 1905. — 36. A Balaton környékének pannoniai emeletbeli képződményei és faunája. Balatonbizottság Munkálatai. III. 1905. Ugyanott németül is.

Dr. SZILY ADOLF egyetemi rk. tanárt és kórházi szemész-főorvost Budapesten, *levelező* tagnak ajánlja **Klug Nándor** rendes tag. Szily 1872-ben történt orvos-doctorrá avatása óta a szemészetrel s ezen a téren kiváló fokban a szem physiologiájával foglalkozik olyan sikerrel, melylyel úgy itthon, valamint a külföldön is, legnagyobb elismerést vívott ki magának. Számos közleményeivel, melyeket 1874 óta úgy a magyar, valamint külföldi szaklapokban közzé tett, a szem physiologiájának egyik legkiválóbb művelőjének bizonyult. Dolgozatainak egy részével, mint gyakorló orvos, természet szerint, a gyakorlati orvostannak is tett szolgálatot; e dolgozatok

kiválóan fiatalabb éveibe esnek. Ilyen 1. „A szivárványhártya körülírt részének tökéletes bémulása“, Orv. Hlp. 1894, ugyanez németül a Pester Medic.-Chirurgische Presse-ben. 2. *Therapeutische Versuche mit Escrium sulphuricum*. Ugyanott. 3. A kancsalok két szemmel való látása műtét alatt és után, Orv. Hlp. 4. A szemüveg, Franklin Társulat, 1882. *Die Brille*; a Kirchow és Holtzendorf-féle gyűjteményben. 5. *Múló vakság gyermekágyban*, Orv. Hlp. 1882 és ugyanez németül a Centralblatt f. Augenheilkunde-ban. 6. *A színvakságról*, Természett. Közlöny 1882. További munkái: 7. *A Pflüger-féle vizsgálati módszer a színvakság felismerésére*, Orv. Hlp. 1882. — 8. *A szem sérüléseiről*, Orv. Hlh. 1883; ugyanez az Archiv f. Augenheilkunde-ban. 9. *Szerzett rövidlátás rendkívüli esetei*, Orv. Hlp. 1886. — 10. *Einige Bemerkungen zur Erythropsiefrage*, Monatsblatt f. klin. Augenheilkunde, 1886. — 11. *A Bequelin-féle észlelés magyarázata*, Orv. Hlp. 1887. 12. *Zur Morphographie der Papilla nervi optici*, Centralbl. f. prakt. Augenheilkunde. 1887. Ezen dolgozat legelőször irányította a figyelmet a látóidegfő fejlődéstanilag fontos alaki különbségeire és az ezen téren való bűvárkodás kiindulási pontjául szolgált (Rumschevitsch, Peltesen, Casper, Elschnig és mások). 13. *Észlelés két oldali hályogvakság esetében*, Orv. Hlp. 1887. — 14. *Der Conus nach unten*, Centralbl. f. Augenheilkunde, 1883. — 15. *Astigmatismus fundi*, Orv. Hlp. 1889. A 14. és 15. dolgozattal a szemnek eddig még nem ismert hibáját derítette fel, mely a szemháttérnek ferde állásából ered. Megerősítette ez észleletet *Elschnig* az „Archiv f. Ophthalmologieban“ 1900-ban megjelent dolgozatában, melyben mondja: „Es ist dies ein Befund, auf welchen *Szily* zuerst aufmerksam gemacht hat, ebenso wie auf die eigenartige Anomalie der Refraction im Auge mit Conus nach unten“; egy másik helyen olvashatók *Elschnig* következő szavai: „An der Thatsache des Astigmatismus fundi kann nicht mehr gezweifelt werden“. 16. *Nuklearis szemmozgási rendellenességek*, Orv. Hlp. 1888. — 17. *A papilla nervi optici typusos rendellenessége*, Orv. Hlp. 1889. — 18. *A rövidlátás kérdéséhez*, Gyógyászat, 1889. — 19. *A papilla nervi optici alakjairól*. A magy. orvosok és természetvizsgálók 25. vándorgyűlésének munkálatai. 20. *Egyszerű látóidegsérülések*, 1895. Orv. Hlp. 21. *Munkások szemsérülései*, Gyógyászat, 1896. — 22. *A lebegő színek* (flattering hearts) magyarázatához, Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő. 1891. évf. és *Flatternde Herzen*, Archiv f. Physiologie 1891. Ezen dolgozattal adta meg *Szily* helyes magyarázatát a lebegő szívek (színek) tüneményének, melyet előtte úgy *Dove*, valamint *Helmholtz* is tévesen fogtak fel, midőn kimutatta, hogy sem a színek különböző fénytörése (*Dove*), sem az egyes színek által okozott fénybenyomás különböző gyors beállása és lefolyása (*Helmholtz*) a tünemény okai, mert a lebegő színek tüneménye egyetlen, objectív színnel is, alkalmas körülmények közt, látható. Szellemes kísérletekkel bizonyítja, hogy az álmozgás legközelebbi oka az utóképekben keresendő. —

23. *Érzéki optikai tévedés magyarázata*, Akadémiai Értekezések a Természettudományok Köréből 1892. — 24. *Flatternde Herzen* (II), Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane, 1892. — 25. *A saruhártyafelhám lazulása*, Orv. Hlp. 1900, ugyanez németül a Graefe-féle Archiv f. Ophthalmologie-ban. A felhámlazulás felfedezése Szily által, az eddig mint „Kerotalgia“ leirt bántalomnak kórtani alapját adja. Ez, eddig ismeretlen tényt eddigelé már számosan megerősítették. 26. *Augenspiegelstudien zu einer Monographie des Schnerven-eintrittes beim Menschen*, 1901. Ezen monographia 24 táblában 83 eredeti rajzon és festményen a papilla nervi optici összes típusait ábrázolja. Az úgy hazánkban, valamint a külföldön a legnagyobb elismeréssel fogadott munkából részleteket szerző a tekintetes Akadémia ülésein mutatott be. 27. *Optische Verwerthung von Brillenglasreflexen*. Graefe's Archiv f. Ophthalmologie, 1893. — 28. *A binocularis látás kérdéséhez*, Akadémiai Értekezések a Természettudományok Köréből, 1897. — 30. *Kettős gyújtótávolságú lencse*, Orv. Hlp. 1903. *Die Linse mit zweifachem Brennpunkt*. Klinische Monatsbl. f. Augenheilkunde, 1903. — 31. *Bewegungsnachbild und Bewegungscontrast*. Zeitschrift f. Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane. 38. k. (sajtó alatt). — Szily e dolgozatai közül a 4., 7., 10–19., 23., 24., 26–30. és 31. számúak tisztán tudományos, a szem physiológiáját illető munkálatok eredményei, melyekkel részben egészen új tényeket ismert fel, részben ismerteket helyes világításba helyezett; azok jó részéből a tekintetes Akadémia III. osztályának ülésén jelentést is tett. Mindezek alapján melegen ajánlom Szily urat megválasztásra, mely által a tekintetes Akadémia valódi érdemnek nyujtaná a legszebb jutalmat, maga pedig kirtató munkástagot nyerne benne.

A III. OSZTÁLYBA.

KÜLSŐ TAGNAK:

Dr. PFEFFER WILHELM lipcei egyetemi tanárt *külső* tagnak ajánlják **Klein Gyula** r. t. és **Mágoocsy-Dietz Sándor** l. t. — Pfeffer 1873 óta hirdeti tanszékéről a növénytant előbb a a baseli, majd a tübingeni egyetemen és 1887 óta a lipcei egyetemen. Munkálkodása kezdettől fogva mélyen járó és a tudomány nagy kérdéseinek megoldását viszi előbbre. Eleinte a fejlődéstanal foglalkozott, majd kizárólag a növényélettan körében végezi nagy jelentőségű kutatásait, melyeknek fontosabb eredményeit tette közzé többek közt a következő munkákban: *Physiologische Untersuchungen* (1873), *Periodische Bewegungen der Plattorgane* (1875), *Osmotische*

Untersuchungen (1877), Locomotorische Richtungsbewegungen durch chemische Reize (1884), Studien zur Energetik der Pflanze (1892), Druck- und Arbeitsleistung durch wachsende Pflanzen (1893). Pflanzenphysiologie cím alatt jelent meg 1881-ben nagyjelentőségű kézi könyve, melynek a növényélettan történetében korszakot alkotó második kiadását a múlt évben fejezte be a tudományos világ ünneplése közt. Nagyjelentőségű növényélettani vizsgálatainak eredményei és a növény életfolyamataira vonatkozó magyarázatai őt a növényphysiologia legjelentékenyebb kutatójává tették. Nagy érdeme, hogy a növény életfolyamatait a chemia és physika törvényeinek alapján törekszik megmagyarázni. Komoly felfogásával, mélyreható okfejtésével, erős logikai gondolkozásával és széles látókörével a tudomány első harczosai közé tartozik. Érdemeit, jelentőségét nemesak hazájában, de a különböző nemzetek is kitüntetésekkel honorálták. Meggyőződésünk, hogy tudományos munkálkodásánál fogva Akadémiánk különös kitüntetésére méltó, miért is tisztelettel külső tagnak ajánljuk.